

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERȚIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 Bl.

Manuscrisurile nu se îna-
poiază.

Cuvântul juriului în chestia Oct. Goga

Înainte de orice raport amănunțit și documentat al desbaterilor juriului în chestia Octavian Goga, ne mărginim să reproducem din „Gazeta Transilvaniei”, sosită azi, cele două procese verbale încheiate înainte și după prezentarea la d. Kristóffy a delegației de doi, aleasă de juriu.

Dăm mai întâi din cuprinsul primului proces verbal și ca o documentare a primului comunicat următoarele părți mai însemnate:

„D-nul dr. August Venter depune în fața juriului dovezile pe cari i le-a încredințat d. Vaida și anume două scrisori una dela d-nul Milan Hodza, fost deputat cu datul Budapesta 12 decembrie (fără an) și una dela d. dr. Árpád Szakolczai, avocat și publicist cu datul Budapesta 17 decembrie 1911, ambele în limba germană, cari se află în original acestui proces-verbal.

Cetindu-se scrisorile originale, juriul constată că ele acopăr afirmațiunile cuprinse în punctul A, 2 și 3*) din acest proces-verbal. În ce privește afirmațiunile cuprinse în punctul A. 1*) cei patru membri ai juriului constată că în particular li s'a comunicat din partea d-lui Vaida, că colegul cu care a fost la Kristóffy a fost domnul dr. Iuliu Maniu.

Juriul, constatând că scrisorile alăturate acopăr deplin afirmațiunile d-lui Vaida cuprinse în punctul A, 2 și 3., în ce privește punctul A. 1., nevindu-se nici un incident, nu trage la îndoială afirmațiunile d-lui Vaida.

a) Se exmite din sânul juriului o delegațiune de doi membri (din ambele părți câte unul) cu însărcinarea de a se prezenta cu cea mai mare urgență posibilă la d. Kristóffy în Budapesta pentru a-i cere informații dacă cunoaște pe d. Octavian Goga, dacă a avut cu dânsul o întrevvedere, în ce chestiune și cu ce ocazie? La caz când informațiile d. Kristóffy ar pretinde, să se completeze informațiile prin ascultarea d-lui Milan Hodza, dr. Árpád Szakolczai și dr. Iuliu Maniu, eventual să se mijlocească o întâlnire personală între d-nii Kristóffy și Goga în prezența delegaților.

Delegații vor face toate aceste demersuri împreună, vor fixa toate momentele imediat în scris și după terminarea cercetării vor avea să raporteze juriului complet despre rezultatul obținut.

2. Până la terminarea cercetării atât d. dr. Al. Vaida-Voevod cât și d. Oct. Goga să fie invitați a nu face independent nici un demers în această chestiune, ci să răspundă numai la întrebările ce le vor pune delegații.

3. Juriul decide ca procesele verbale să se comunice în copie atât d. dr. Al. Vaida-Voevod cât și d. Octavian Goga, cu invitarea ca până la terminarea cercetării să nu facă uz de ele în nici o direcție.

Proces verbal.

Într-o ședință a juriului în afacerea domnilor dr. Alexandru Vaida-Voevod și Octavian Goga, ținută duminică în 2/18 ianuarie 1912.

Prezenți: din partea d. dr. Vaida: dr. Nicolae Vecerdeea și d. dr. August Venter, iar din partea d. O. Goga: d. dr. Lucian Borceia și d. Octavian C. Tăslăuanu. Ca președinte funcționează d. Andrei Bărseanu.

*) Adecă acuzele ridicate de d. dr. A. Vaida în contra d-lui Goga în articolul publicat în Nrul 283 al „Românului”, pe cari le-am reproduș și noi la timpul său.
Nor. Red.

I. Președintele invită pe delegații exmiși în ședința din 9 l. c. să-și prezente raportul lor.

a) Dnul Oct. C. Tăslăuanu raportează, că după depărtarea sa din Brașov, nu s'a oprit în Sibiu, ci s'a dus la Arad, unde s'a întâlnit cu dnul O. Goga. *Aici a aflat, că dnul Sever Bocu s'a dus la Budapesta unde s'a prezentat la dnul Kristóffy, dela care a obținut un interview în chestiunea Vaida Goga.* Conceptul acestui interview, scris în limba maghiară și subscris de dnul Kristóffy, a fost prezentat de dnul O. C. Tăslăuanu în legătură cu raportul său. Mai departe raportează d. Tăslăuanu, că vineri în 12 l. c. s'a întâlnit în cafeneaua Jägerhorn cu d. dr. August Venter, reprezentantul dlui dr. Vaida și s'au înțeles împreună, ca în aceeași zi la orele 6 p. m. să meargă împreună în audiență la d. Kristóffy; d. Venter însă la înștiințat printr'o scrisoare, că *aflând de intervenirea dlui Sever Bocu la Kristóffy*, nu va lua parte la aceasta audiență, ci se va întoarce la Brașov.

În urma acestui pas, raportează d. Tăslăuanu că a fost silit a merge la Kristóffy împreună cu d. Goga, luând ca martor pe d. dr. Adalbert Cosmuța. La audiență d. Kristóffy a declarat, că individul, care a fost la dânsul înainte de alegerile din anul 1910, a fost un om înalt, brunet, uscățiv și cu musteața neagră, acesta s'a dat de Octavian Goga, oferindu-i mandatul din cercul Iosășelului, iară pe d. Goga nu-l cunoaște și nu l-a mai văzut până atunci.

Această constatare a sa a făcut-o și în scris, într'o declarație în limba maghiară scrisă de d. Tăslăuanu și subscrisă de dânsul.

Declarația aceasta încă este alăturată pe lângă raportul d-lui Tăslăuanu. Concluzia raportului d-lui Tăslăuanu este, că nefiind d. Goga persoana, care a vorbit în anul 1910 cu d. Kristóffy, dânsul este nevinovat.

b) D. dr. August Venter prezintă raportul său, care se alătură la acest proces verbal.

c) D. dr. Nicolae Vecerdeea, din însărcinarea d-lui dr. A. Vaida, prezintă:

1. Declarațiunea d-lui Milan Hodza, d.d. 19 ian. 1912, prin care constată, că d. Iosif Kristóffy i-a comunicat că joi în 11 ian. d. Sever Bocu a fost la dânsul, și în urma conversațiunii avute, s'au înțeles amândoi, că persoana care a fost la timpul său la dânsul, nu este identică cu d. Goga. Declarațiunea poartă legalizarea notarului public Cottely Nr. 102 912.

2. Declarațiunea aceluiaș domn, în care susține și întărește din nou cele cuprinse în epistola sa din 12 decembrie 1911, afirmând, că el nu are nici o îndoială în privința că d. Kristóffy a fost convins că a vorbit în timpul indicat în epistola sa, cu poetul Goga. Această declarație e legalizată de notarul public Cottely sub Nr. 103 912.

3. Declarația d-lui avocat dr. Árpád Szakolczay, în care confirmă din nou cele cuprinse în epistola sa din 17 dec. 1911, și că este eschis, ca *Excelența Sa d. Iosif Kristóffy să fi vorbit cu alt individ în locul d-lui O. Goga.* Această declarație este legalizată prin notarul public Cottely sub Nr. 104 912.

4. Declarația d-lui dr. Cosmuța d. d. Budapesta 18 ianuarie, prin care d-lui constată, că aproximativ în 12 l. c. a fost rugat de d. O. Goga, să fie martor la d. Kristóffy într'o afacere de onoare. Dânsul i-a satisfăcut cererea, și împreună cu d-nii Goga și Tăslăuanu s'au dus la d. Kristóffy, unde după o scurtă introducere d. Tăslăuanu a scos din buzunar o declarație scrisă gata, a cetit-o, și l'a rugat pe d. Kristóffy, s'o subscrie. D. Kristóffy însă a excepționat pasajul din urmă, din de-

clarațiune, ca neținându-se de merit, și nu a voit a o subscrie. În urma acestora d. Tăslăuanu, omițând aceasta parte, a scris din nou declarația, pe care apoi d. Kristóffy a subscris-o înaintea mea. Această declarație este vidimată de d-nii dr. Ioan Erdeli și dr. Teodor Mihali.

Toate aceste 4 declarații se alătură la acest proces verbal.

d) D. dr. August Venter își completează raportul său, prezentând un raport adițional, care se alătură de asemenea la acest proces verbal: — și în care dânsul propune ca juriul să constate, că *procedura și demersurile d-lui Octavian Goga confirmă premisa vinovăției sale.*

e) D. dr. Lucian Borceia rectifică unele din informațiunile cuprinse în partea primă a raportului adițional prezentat de d. Venter, și se alătură la concluzia raportului d-lui Octavian C. Tăslăuanu.

II.

După mai multe explicări date din ambele părți, d. dr. Nicolae Vecerdeea prezintă propunerea de sub P. 1 care se alătură la acest proces verbal.

Propunerea membrului juriului dr. N. Vecerdeea este de următorul cuprins:

Ascultând rapoartele d-lor Oct. C. Tăslăuanu și dr. G. Venter, delegații exmiși din ședința sa dela 9 l. c. și luând act de informațiile și dovezile prezentate din ambele părți: juriul le-a examinat și le-a apreciat conștientios pe toate și apoi în baza acelor a luat următoarea:

Hotărâre:

a) A constatat că d. dr. Alexandru Vaida-Voevod a întărit și prin acte notariale autenticitatea dovezilor sale. b) A constatat, că procedura de dovedire ordonată la 9 l. c. a fost zădărnicită prin ingerința necerută din partea juriului și absolut inoportună a d-lui Sever Bocu, cunoscutul director al ziarului „Tribuna” din Arad, în mod așa de hotărâtor, încât juriului îi este absolut imposibil să lămurească și chestiunea d-lui O. Goga prin dovezi necondiționat acceptabile și cu atât mai puțin să o decidă prin un verdict al său.

Astfel juriul declinând dela sine chestia d-lui O. Goga, consideră încheiată și terminată întreaga sa misiune.

D. Oct. C. Tăslăuanu face propunerea, ca d. Octavian Goga, pe baza actelor produse, să fie declarat nevinovat.

Președintele face resumatul pertractărilor, și arată care e convingerea sa, făcând totodată o propunere mijlocitoare.

Propunerea d-lui A. Bărseanu este de următorul cuprins:

Propunere.

Intervenind în cercetare un factor afară de juriu și neobservându-se procedura de cercetare hotărâtă în

ședința din 9 l. c. — juriul se vede în imposibilitate a se pronunța asupra vinovăției sau nevinovăției — d-lui O. Goga și astfel consideră misiunea sa ca încheiată.

Față de aceasta nouă propunere d. dr. Nicolae Vecerdea o retrage pe a sa, și ș'o însușește pe a președintelui, care de asemenea se alătură la procesul verbal sub p. 2.

D. O. C. Tăslăuanu în fața acestei propuneri dă alăturata declarație în scris și părăsește juriul.

D. dr. L. Borcia declară: „În urma retragerii d-lui O. C. Tăslăuanu, ne mai fiind juriul complet, nu-l mai poate considera de competent să se pronunțe în afacerea aceasta, de aceea față de propunerea d-lui dr. Vecerdea susținându-și părerea, că rezultatul cercetării dovedește pe deplin nevinovăția d-lui O. Goga, iar factorul afară de juriu, care a intervenit în cercetare nu alterează acest rezultat, e necesitat a se abține dela desbaterea și hotărârea ulterioară“.

În urma retragerii d-lui Octavian C. Tăslăuanu și a declarațiunii d-lui dr. Lucian Borcia, juriul discompletându-se și anume lipsind cu totul reprezentanții uneia din părțile interesate, nu mai poate aduce nici o hotărâre și își consideră misiunea de încheiată.

Acest proces verbal și adnexele sale se vor păstra la președintele, care la cerere le va extrada părților care le-a produs.

Brașov, în 21/8 ianuarie 1912.

Andrieu Bârseanu m. p.,
președintele juriului.

Dr. A. Venter m. p.

Dr. N. Vecerdea m. p. Dr. Lucian Borcia m. p.

*

Cele de mai sus vorbesc, credem, îndejuns.

Ne mărginim deocamdată să atragem atenția cetitorului asupra unui singur moment: Vizita dlui Bocu la Kristóffy. E ușor de înțeles că nu de capul lui a făcut pasul acest nemernic. Un punct din primul proces verbal conține prevederea expresă că „până la terminarea cercetării atât d. dr. Al. Vaida-Voevod cât și d. Oct. Goga să fie invitați a nu face independent nici un demers în această chestiune, ci să răspundă numai la întrebările ce le vor pune delegații“.

Misiunea dlui Bocu s'a hotărât în Arad, în cuibul care l'a crescut pe el director al pamfletului — iar apariția și dispariția semnificativă a dlui Goga din orașul nostru în timpul sărbătorilor nu credem că a fost fără legătură cu misiunea d-lui Bocu, fiindcă trebuie să admitem, că probabil, ceea ce îl făcea pe unul să vie azi în Arad, îl făcea pe celalalt să alerge mâne pe furis la Budapesta... Nu putem crede; o repetăm: nu putem crede că d. Bocu nu și-ar fi putut da seama că prin un asemenea pas ar fi putut compromite cauza d-lui Goga, decât în cazul când n'ar mai fi avut ce compromite.

Aceasta a fost soluția unor desperați, iar la faptă au trimis pe omul care n'avea ce să mai piardă.

„La audiența d-nul Kristóffy a declarat că individul care a fost la dânsul înainte de alegerile din anul 1910 a fost un om înalt, brunet, uscățiv și cu mustața neagră; acesta s'a dat de Octavian Goga, oferindu-i mandatul din cercul Iosășelului, iară pe d. Goga nu-l cunoaște și nu l-a mai văzut până atunci.“

E vorba deci de un individ cu semnamente tocmai contrare... El vine în numele tinerilor democrați, și împotriva bărbaților clericali ai comitetului național. Nu se cheamă Goga, ci numai vrea să se cheme Goga, pentru că vrea să vadă cum vine

atunci când te dai drept cineva și oferi în glumă un cerc românesc...

Ce altă satisfacție ar fi așteptat d. Goga decât cea cuprinsă în cuvintele de mai sus ale d-lui Kristóffy!...

Nu ne îndoin, că S. Bocu încurând va prezenta publicului românesc chiar în persoană și pe individul, care va primi asupra sa sarcina de a fi vorbit cu d. Kristóffy în numele d-lui O. Goga.

Cuvântul fostului ministru era cel mai hotărâtor și totuș lumea nu vrea să creadă în nevinovăția d-lui Goga... Nu vrea să creadă nici chiar d. Arpad Szakoleczay omul de încredere al d-lui Kristóffy — și declară că „este eschis ca Excelența sa d. Iosif Kristóffy să fi vorbit cu alt individ în locul d-lui Oct. Goga...“ — iar **juriul declinand dela sine chestia d-lui Octavian Goga, consideră încheiată și terminată întreaga sa misiune.**

Deși d. Goga în tovărășia nenorocitei coterii pe care sperăm ș'o desființăm în scurtă vreme s'a silit să-i taie calea juriului printr'un instrument care a ajuns povara sentimentului public — juriul a făcut lumină îndestulătoare totuș.

Așteptăm judecata opiniei publice și nădăjduim că organul codasilor și vânzătorilor de neam, cari în numele unei „primeniri a valorilor“ au folosit toate mijloacele spre a putea sparge partidul nostru național — nădăjduim că acest ziar trădător al intereselor noastre naționale va fi scos din casele tuturor bunilor români.

Iar conducerea partidului național care atâta vreme a avut să lupte cu „credințele intime ale sufletelor“ următoare: Oct. Goga, Sever Bocu, Ion Soricu, Roman Ciogariu, Eugen Goga, H. Chendi, Ion Montani și Iosif Sceopul, — va putea să procedeze mai departe spre a restabili ordinea în rândurile sale.

In clipa din urmă primim din partea d-lui Andrieu Bârseanu, președintele juriului, următoarele rânduri:

Onor. Redacție,

Rog, să binevoiti a publica următorul

COMUNICAT

Juriul numit în afacerea d-lor dr. Alex. Vaida și Oct. Goga s'a dizolvat, fără a putea aduce o nouă hotărâre în această afacere.

Primiți, Vă rog, asigurarea deosebitei mele stime.

Sibiu, 10/23 ianuarie 1912.

Andrieu Bârseanu

Manevrele de toamnă în anul acesta se vor ținea în împrejurimea Radnei și a Lipovei.

M. Sa monarhul va fi reprezentat prin moștenitorul de tron, arhiducele Francisc Ferdinand, și cu această ocaziune va fi invitat și împăratul Germaniei.

Situația lui Aehrenthal. Din Viena se anunță, că acțiunea în contra ministrului de externe contele Aehrenthal a luat o întorsătură neașteptată și de altfel curioasă.

Socialiștii creștini au publicat un comunicat, în care spun, că sâmbătă, conducerea partidului va ține conferință, în care se va stabili ce atitudine să se ia în delegațiuni — față de ministrul de externe.

Conducerea partidului voește adecă, ca partidul să ia atitudine hotărâtă contra lui Aehrenthal, numai după ce acesta își va fi ținut expozeul în viitoarea sesiune a delegațiunilor.

În cercurile bine informate se afirmă, că schimbarea afrontului socialiștilor creștini se explică din faptul, că cercurile înalte aristocrate, precum și

cele mai înalte cercuri pe cari se sprijinesc această au adus la cunoștința socialiștilor creștini, că s'a desaproabă campania pornită în contra ministrului de externe.

Faptul acesta dovedește în mod neîndoios că cu prilejul viitoarelor delegațiuni se va întâmpla o mare întorsătură. Aceasta se mai dovedește prin faptul, că în comunicatul amintit se spune: aceea că socialiștii creștini, după cum se știe sunt pentru reînnoirea triplei-alianțe și e departe gândul unui război cu Italia.

Din Praga vine știrea, că în adunarea socialiștilor boemi naționali Klofatz a ținut un lung discurs în care a atacat cu vehemență pe contele Aehrenthal și a declarat, că în viitoarea sesiune a delegațiunilor delegații boemi vor ataca cu o mai mare vehemență pe contele Aehrenthal.

Situația politică. Organele semificioase a guvernului anunță, că contele Khuen este pe deplin vindecat și că în 30 ianuarie va lua parte pe tru primadată în acest an la ședința camerei. Au comunicat informativ dă ansă la multe combinații cu privire la situația politică din viitorul apropiat.

Mulți credeau, că atitudinea șovăitoare și rădătoare a guvernului în chestia proiectelor militare cauzată de boala de ochi a șefului de cabinet Khuen, care în timpul din urmă nu mai vedea aproape de loc, așa că era incapabil să-și împlinească funcțiile.

Trecând contele Khuen cu noroc peste operațiune acum va fi în situația să-și pregătească partidul pentru ciocnirea decisivă dintre guvern și opoziție.

E destul de fatal însă pentru Khuen, că în restimpul reînnoșării sale — situația politică s'a bolnăvit și mai greu, mai ales discursul contelei Albert Apponyi rostit la desbaterea apropiată a agravat situația guvernului, pentru Apponyi s'a declarat din nou pentru continuarea obstrucției în numele partidului său.

E absolut cert, că în restimpul armistițiului numărul obstrucționiștilor nu s'a redus de loc, și potrivit, a crescut.

Nesfînd apoi guvernul în situația, ca să facă măcar minimale concesii opoziției nu va putea joia alta, decât să aleagă între două posibilități: să îmisioneze, dizolvând totodată și parlamentul sau să înfăptuiască votarea proiectelor militare prin aplicarea curea volnică a regulamentului camerei.

E absolut sigur însă, că guvernul nu va îndrăzni să violceze regulamentul camerei, pentru în acel caz opoziția constatătoare din vre-o 130 deputați ar zădărnici orice lucrare parlamentară.

Aderenții sinceri ai votului universal numărul bucura se pot, că iarăș s'a poticnit carul actualului guvernant și că tabăra aderenților votului universal s'a mărit.

Desbaterea apropiată va dura cel mult săptămână, apoi vor urma câteva proiecte de mai puțină importanță în desbatere, așa că criza va înceta buci prin mijlocul luni februarie, când din proiectele militare vor fi puse la ordinea zilei.

Consiliul militar din Viena. Din Viena se anunță: Din cercurile curții se anunță, că mare consiliu al generalilor, care obișnuia să se țină la fiecare an sub președinția M. Sale a monarhului în anul acesta din cauza vizitei arhiducelui Francisc Ferdinand va avea loc numai la 5 februarie n. în castelul din Schönbrun.

Totodată ni se anunță, că în ministerul război se țin consfătuiri importante, în chestia avansărilor, cari vor avea loc în luna lui mai anul viitor.

Primul-ministru austriac în Budapesta. Astăzi primul-ministru austriac contele Stürgkh sosit în Budapesta, ca să felicite din prilejul reînnoșării sale pe contele Khuen-Hödervary. În cu prilejul acesta primul-ministru austriac va avea consfătuiri cu primul-ministru ungar în chestia economice cari ating interesele altor țări.

O chestiune de domeniul psihologiei

(Articol venit din afară)

Despre ce ar și putea fi vorba, dacă nu despre zilnicele certe, hârâieli, împunșături, înghiontiri și hârjoneli, când mai cu spirit, când grosolane de-a binele, ale ziaristiceii noastre?!

Să nu scrutăm deocamdată cauzele iscărei acestor certe. A trecut un an și mai bine, decând ele se țin lanț. Să ne punem însă în situația cititorului, cum ia el zilnic gazeta la mână, pe câteva minute, ori cel mult pe-un ceas și cum ți-o frunzărește, în fuga privirii — și să ne dăm seama de ce-i poate rămânea în suflet și în minte, după aceste vecinice repetate certării. Semper aliquid haeret: rămâne totdeauna cevaș impresie. Iar în cazul nostru acest cevaș, nu poate fi nici bun, nici folositor, pentru că una e cert că nu-ți poate produce: înălțare sufletească nu!

Așa dar ce rost au ele?! Și de ce se continuă?! Și mai cu seamă, de ce le țese mai departe și de ce le mai prinde firul, organul oficial al partidului „Românul“?!

Aceste sunt întrebările pe cari și le pun cei mai mulți și cei mai buni și cei dornici de fapte și neubitori de hârjoniri?! Iar așa apoi, cum ni se prezintă chestiunea aceasta: nu scrutarea cauzelor certe, ci continuarea lor până la plictiseala infinitului, ea e o chestiune, nici măcar de domeniul psihologiei, ci mai mult de cel al psihopatiei masselor.

Căci să vedeți dvoastră, cum nici dintru început, așa nici acum — nu d. Goldiș, nici dd. Popovici și Vaida și cu atât mai puțin ceilalți redactori ai „Românului“ nu sunt cauza continuării hârțuielilor, ci e altul motivul; vorba românului: „Aruncă un nebun o piatră în fântână și zece înțelepți nu sunt în stare s'o scoată“. Iar dacă veți mai lua în considerare, că din praștiile „Tribunei“ nu un nebun a aruncat o piatră, turburătoare a apelor fântânei neamului, ci zece nebuni, de sute de ori și nenumărate pietrii — apoi atunci o să vă prindă și mai mult mirarea, cum de își mai și dau strădanie zadarnică înțelepții, să scoată toate aceste pietri și de ce nu-și văd mai bine de rostul mai departe al trebilor lor și al trebilor obștei?!

Și e nu numai justă, dar se impune chiar întrebarea aceasta. Să-i căutăm răspunsul:

Comitetul național e singurul și adevăratul reprezentant politic al întregimei neamului nostru. Indiscutabil. Ca atare are cea mai supremă lipsă de organe, prin cari să comunice cu masele mari, dându-i indicări, îndrumări și oferindu-i materialul de control al faptelor ce le-a săvârșit în politică și al evenimentelor, cari condiționează și determină aceste fapte. Organele acestea sunt foile: ziarul pentru intelectuali și săptămânal pentru masele mari ale poporului. Au acestea dreptul de existență?! Nu numai, ci datoria noastră a tuturor e să le susținem, lățim și promovăm.

Cum se face dar, că o întreprindere particulară „Tribuna“ a putut să se mențină, în butul tuturor injuriilor debitate de ea la adresa comitetului, mai mult ca un an de zile încă, dela cunoscuta hotărâre a comitetului împotriva ei și cum de se mai

afă oameni, înțelegem pe cei de bună credință, cărora să le fie jale de neincunjurabila ei nimicire?! Când e evident, că din dăra lăsată în urma nouilor ei îndrumări n'a răsărit altceva decât spini și polomidă și răsvrătire între fiii neamului?! Cum se face, că mai sunt și români buni și de bună credință, cari o mai sprijinesc, împotriva comitetului?!

Cu „valoarea literară“ a d-lui Goga și a scriitorilor grupați în juru-i și în jurul „Tribunei“ — nu ne putem explica îndeștulator faptul. E doar de cealaltă parte comitetul, cu întreaga sa „valoare morală“ și greutatea politică, cum e în stare să i-o atribuie pleiada aceea a celor mai lămuriti bărbați, pe cari voința neamului i-a ridicat și-i menține la cârma conducerii.

Răsvrătirea aceea atât de nelămurită în esență, pe cât de gălăgioasă în debitarea cu fraze umflate, chiar cum a dovedit ea în cursul unui an întreg de zile rodirea dezastului numai — nu poate justifica nici decum perseveranța în imposibilitate a celor cu scaun la judecată și cu inima unde trebuie.

Se lansează fel și fel de posibilități de a curma certele și de a face pace. Și toate părerile și toate vorbele lansate sunt paliative numai. Din toate hârțuielile acestea, prestigiul comitetului, ca exponent al solidarității naționale, nu poate, nu-i iertat să iasă știrbit. Un factor politic e mai cu seamă și în primul rând element de putere. Iar comitetul și foile lui, azi cei mai de seamă factori politici efectivi ai poporului nostru, va trebui susținut cu tot prețul, cu toată jertfa ca elementul celei mai neîmpăcate puteri românești și în butul tuturor uneltirilor, ori sunt venite dela dușmani, ori te surprind cu ele frații. Sunt adevăruri acestea, ca lumina soarelui de limpezi.

Și totuși publicul mare mai suferă răsvrătirea și mai suferă batjocorirea comitetului și a solidarității naționale?! Și deși împruținați, dar se mai află totuși români cinstiți, cari, să pregete întru „retrimiteră cu indignare“ a „Tribunei“?! De ce?!

Acesta-i momentul!

Mai anul trecut, când începuse apariția „Românului“ și când, în urma unei preaînțelepte hotărâri, foaia comitetului s'a abținut cu strictă consecvență peste 2 luni de zile de orice hârțuială cu „Tribuna“, cu toate că veninoasele lor săgeți veniau ploaie și injuriile oțelite curgeau gărlă — și cum era întreg ziarul ținut la nivel și ca fond și ca formă, cât câștigase pe dată simpatiile nefățarite ale publicului — s'a întâmplat totuși, ca dela un om blajin, pacinic, bun, care în viața lui poate n'a fost în stare să spună o vorbă rea măcar despre cineva, necum să-i facă răul — să aud, că: „e parecă totuși mai „interesantă“ „Tribuna cu certurile ei...“ — Interesant — vedeți asta-i! Atit e, ce e în stare să răpească pe un moment bine cumpenita înțelepciune a mulțimei.

Pe omul meu l-am convins ușor. Cu o pildă: „Adevărat. E cearta totdeauna mai — interesantă — decât truda muncii. Tu

ești om serios și muncitor și nu ți-e de tăiatul frunzelor la căței și eu încă nu mă țin altfel și totuși, e o taină în firea omului, că se face cu siguranță, că de-om auzi ori tu, ori eu gălăgie și zarvă la uliță, ne lăsăm fără voie și muncă și rost și alergăm la poartă. E o lae de corturari, ce se bătea, răscolind liniștea, dar o privim și ne face haz. Câtă vreme nici prin minte nu ne trece, să ne întoarcem capul măcar, când trece plugarul de-a lungul uliței, pocnind din biciu... E atât de obișnuit tabloul acesta al muncii.

„Vezi așa suntem și cu cele două ziare. Unu-i cearta lăicților și e „interesant“, iar celalalt, trecerea plugului la arat... și e atât de obișnuit tabloul.

„Dar bagă bine de seamă: cearta țiganilor, pe cât îți face haz la început, când te scoate la poartă, îți rămâne în urma-i totuși crâmpeli de desgust în suflet și te întorci cu inima strânsă în casă. În urma plugului însă rămân brazde, obișnuite și negre, dar din ele răsare holda, a cărei belșug îți rodește înălțare în suflet — totdeauna și trainică!“

L'am convins. Dar mă gândesc căți vor mai fi, cari au ajuns să le năzărească acest simplu adevăr:

Și ca s'o știți d-voastră: puterea ziarului de azi, așa cum e el, atârnă dela mulțimea publicului său cetitor, dela numărul abonaților săi. Aunealtă, iar ne scop șiesi propriu fiind ziarul întru luptele neamului, e de rândul publicului, să călească ferul plugului, și să ajute adâncirea brazdelor lui, ori să înmulțească laia certăreților?!

Numărul abonaților „Românului“ aud, că e în spor. Dar mi-e teamă, să nu fie cauza, ceea ce îmi spunea mai astăvară administratorul foaiei: „Uite batjocură — zicea d-sa — de când ne-am apucat și noi la hârță, ne curg abonamentele gărlă!“

Ce atitudine să ia dar „Românul“ pentru viitor?!

Să răspundă publicul cetitor, să răspundă abonații. Eu cred, că revenirea la munca rodnică se impune ca o necesitate, iar modul?!

„Tribunam“ delendam esse, censeo!

O telegramă

Azi s'a expedit din Arad d-lui dr. Alexandru Vaida-Voevod la Brașov următoarea telegramă:

Cu mândrie sufletească Te felicităm la desăvârșitul triumf, ce ai reperat în afacerea Goga-Kristóffy. Intervenirea faimosului director al „Tribunei“ Sever Bocu la patronul său Kristóffy în interesul amicului său Octavian Goga a confirmat mai presus de orice îndoială campania detestabilă, ce deodată cu tradarea lui Mangra, încă în vara anului 1910 s'a pornit pentru distrugerea partidului național român după rețeta diavolească a conducătorului ocult Ciorogariu: getrennt marschieren, verreckigt schlagen. Cu neîntrecută măiestrie însă ai smuls masca de pe fața trădătorilor. Să trăiești.

dr. Ștefan C. Pop, dr. Ioan Suciu, dr. Iustin Marșieu, dr. Cornel Iancu, Vasile Goldiș, dr. Romul Veliciu, dr. Sever Miclea, dr. A. Stoinescu, dr. Iulian Borneas, Ludovic Pa-

zeacă, dr. Aurel Moldovan, dr. Ștefan Tămășdan, Romul Cioflec, Constantin Noe, C. Savu, I. Russu, Ion Berescu, Gh. Birdescu, dr. Aurel Grozda, Cornel Grozda.

Demisiune

Primiți spre publicare următoarea scrisoare, adresată doamnei Letiția dr. Nicolae Oncu, ca prezidentă a Reuniunii femeilor române din Arad și provincie:

Stimată doamnă!

Aflându-ne în imposibilitate de a participa la orice afacere alături de d. Sever Bocu, secretarul comitetului Reuniunii femeilor române din Arad și provincie, Vă rugăm să luați la cunoștință abdicarea noastră din postul onorific de bărbați de încredere în sânul aceluia comitet.

Arad, 12/25 ianuarie 1912.

Vasilie Goldiș,
dr. Iustin Marșieu,
dr. Cornel Iancu.

Pace sau războiu? „Kleines Journal“ din Berlin aduce știră, că guvernul german a atras, pe cale privată atențiunea societăților de binefacere și a „Crucei roșii“, ca să fie cruțătoare, deoarece în anul acesta li-se vor cere foarte mari sacrificii.

Știrea aceasta a produs mare senzație, pentru că toți văd în ea presemnul unui războiu. Oficial s'a încercat să se esmințească, dar s'a aflat că știrea ziarului german nu e neîntemeiată.

În legătură cu aceasta a produs mare senzație vorbirea doctorului Uriel, medic-general în armata austriacă, care într-o conferință ținută în localitățile societății „Crucei roșii din Austria“ a declarat necesitatea reorganizării depline a societății încă în anul acesta, așteptând-o pe aceasta probleme foarte mari.

Criza cabinetului din Spania. Din Madrid vine știrea telegrafică, că cabinetul, făcându-i-se greutăți mari politice din partea opoziției, va demisiona. Se crede, că guvernului liberal de acum îi va urma unul conservativ.

Alte vești însă spun, că se va forma un nou cabinet sub prezidenția lui Morat sau Romanone.

Politica externă a Japoniei. Vicomtele Uchida, ministrul de externe al Japoniei, la deschiderea parlamentului, în referada lui despre politica externă a arătat, că alianța anglo-japoneză prin revizuirea acordului s'a întărit.

A accentuat mai departe, că guvernul japonez dorește restabilirea ordinii în China, și pentru ajungerea acestui scop și-a oferit împreună cu Anglia serviciile pentru împăciuirea partidelor învrăjbite. Totodată împreună cu celelalte puteri au atras atențiunea părților combatante asupra necesității păcii.

Regretă foarte mult, că acești pași n'au avut rezultatul dorit, mai cu seamă fiindcă pacea este baza oricărei politici.

Agadirul și englezii. După „Agentia Reuter“, vaporul „Atrato“, al societății „Rail Mail Dean Packet Co.“ a plecat din Londra în 22 februarie cu scopul de a face încercări în apele marocane și pentru evitarea unor eventuale conflicte internaționale la recercarea autorităților engleze vaporul va încunajura portul Agadir.

Un nou avânt în China. După „New-York Herald“ împărăteasa văduvă și-a schimbat deodată ținuta și a declarat într-o adunare a prinților a dinastiei, că mult mai cinstit este o luptă până la moarte decât renunțarea la drepturi fără nici o întrerupere.

Schimbarea aceasta se atribuie pășirii energice a generalului Tschanghusun. Prințul Tschung dușman neîmpăcat lui Juanschikkai a declarat, că are la dispoziție 18,000 soldați bine instruiți, și e în stare să pună pe picior de război o armată de 160,000. Situația lui Juanschikkai este foarte critică.

Republicanii se zice că sunt cu mult mai tari, decât înainte de armistițiu. În Sanghai au cumpărat 13 năi, cari voiesc să le trimită la litoralul dela Schantung.

Alegerile în Turcia. Din Constantinopol se telegrafiază: Cu privire la mișcarea electorală se asigură, că Grecii și Bulgarii din Macedonia, precum și candidații acordului liberal, se vor sprijini împrumutat. Numărul mandatelor bulgarilor până acum erau 4, bulgarii cer 8 locuri.

Se afirmă, că Djavid pașa, fost ministru de finanțe, își propune să candideze la Smyrna, iar nu la Salonic.

„Neues Wiener Journal“ primește știrea din Constantinopol, că în cercurile bine informate se vorbește, că pașa Hilmi va primi viziratul mare. A pus condiție însă, că alegerile să se facă fără influențări.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Prin lista de subscripție ce am deschis, nizuim să împărțim, câteva abonamente gratuite la „Poporul Român“ organul ponoral al partidului național român, prin regiunile amenințate de întuneric și maghiarizare: Maramureșul, Bihorul, Sătmăarul, Săcuimea ș. a.

Facem apel tuturor inimilor generoase românești din aceste hotare și de ori unde ar ajunge glasul nostru să împlinească aceea ce pot din nădejdiile noastre. Îi îndemnăm la una din faptele cele mai frumoase și mai mântuitoare. În acest pământ și în asemenea împrejurări 4 coroane vor putea aduce roade neprețuite.

Vom împărți aceste abonamente în primul rând în satele, unde nu intră nici o gazetă pentru popor și la știutori de carte absolut săraci — și o vom face la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului — de preferință preotul și învățătorul.

Nu ne îndoim, că se vor găsi în sânul întregului neam românesc inimi generoase, cari să răspundă la chemarea noastră.

Costul unui abonament pe un an la „Poporul Român“ este de 4 coroane.

Orice sumă rugăm a se trimite pe adresa Administr. ziarului „Românul“, Arad str. Zrinyi nr. 1/a, — cu mențiunea „pentru darul de Anul nou al „Poporului Român“.

Transport: 573 abonamente, 2341 cor.

Au mai dăruit următorii:

157. D. Sever Sălăjan, adm. domonial. Pusztaholod 4 abon. 1/2 an 8 cor.

158. D. dr. Vasile Lucaciu, preot Șișești 10 abon. 1/2 an 20 cor.

159. D. Ioachim Muntean, protopresbiter, Aghita 2 abon. 1/2 an 4 cor.

160. D. dr. Petru Corneanu, Oravița 2 abon. 8 cor.

161. D-na Ana V. Mangra, preoteasă Ecica rom. 1 abon. 4 cor.

Total: 663 abonamente, 2659 coroane.

Scrisoare din Cernăuți

Tragedia din Suceava. — Serbarea sf. Ion Botezătorul. — Corespondența, „Tribunii“.

Nu spusesem cândva, că Suceava a devenit de un timp celebră? Mai ales așa va ști întreaga lume, că există și acolo un liceu român. Niciodată, decând există acest institut nu s'au petrecut fapte de necrezut, ca în anul acesta. Recapitulăm: Greva abiturienților, uniformarea elevilor și atentatul unui elev. Ca fulgerul s'a răspândit pretutindeni groaznică întâmplare. Ziarele cotidiene nu mai sfârșesc cu interviurile și detaliurile corespondenților lor. Dar îndeosebi domnește în Suceava o panică deosebită din cauza accidentului petrecut cu câteva zile înainte.

E vorba de elevul de liceu al cl. V. a B. Greciuc, care a tras cinci focuri de revolver asupra profesorului său la matematică Grigori Mocrenski în clasă în prezența colegilor săi și s'a sinucis apoi singur.

În jurul acestei întâmplări nemaipomenite s'au născut legende întregi. După informații pozitive primite din sursă sigură s'au petrecut lucrurile astfel: Dela 12--1 erau matematicile în cl. V. B. Profesorul cu pricina intrase imediat după semnul clopoțelului înăuntru. Indată părăsi școlitorul elev Greciuc cu învoirea prof. său clasă. După câteva minute se întoarse c'un plic în mână, pe care-l dădu profesorului, ca din partea dirigintei clasei. Pe când desfăcea prof. Mocrenski plicul, scoase Greciuc din buzunar revolverul și ținti asupra prof., care se afla în depărtare de câțiva pași. Dintre cele cinci împușcături nimeriră pe prof. una la mâna stângă, iar alta la umărul stâng. Un plumb se opri în carnetul din partea inimii iar altul în ferul dela brățele. Al cincelea foc n'avea nici un efect. Numai prin minune a scăpat deci prof. cu viață, reușind să iasă în grabă pe ușă. A urmat încă o detunătură de revolver și Greciuc zăcea într'un lac de sânge. Ultimele sale cuvinte au fost și: „Ora respălării a sosit.“

Imediat s'a înștiințat poliția, consiliul școlar, tribunalul și prefectura. Din partea acestor autorități au început cercetările cele mai riguroase contra prof. Mocrenski, fiind ascultați profesorii și elevii.

Cauza acestui atentat să fi fost strictetă exagerată a prof. față de elevii săi.

Greciuc, fiul unei văduve din Mitoca (dist. Suceava) era un băiat sărăcuțos și foarte plăcut colegilor săi. Corpul defunctului a fost înmormântat în satul său natal, până unde l'au însoțit mulți studenți.

Dormi în pace fiu al cruutei soarte.

Ca și în anii trecuți s'a săvârșit și acum sfintirea apelor cu mare pompă în Cernăuți. După serviciul divin celebrat de Ex. Sa mitropolitul dr. Vladimir de repta împreună cu clerul mitropolitan s'a format o impozantă procesiune, care s'a dus la locul sfintirii. Era ger cumplit afară, dar pe stradă se mișca multă lume. Trei coruri au cântat imnuri religioase, atât la mers cât și la întors. Și de astădată am admirat vioiciunea mitropolitului, care deși a trecut 70 ani, pășeste bărbătește, ca un bărbat, căruia bătrânețea nu-i pregătește nici o greutate.

Nu e lucru ușor de a sta jumătate de zi în picioare.

Contele de Cheran, care a sosit în Cernăuți a asistat și dansul la serbare. Desigur, că-i vor păruț curioase datinele noastre. Dansul era obișnuit să vadă cortegiuri, compuse din germani blonzi din pitorescul Tirol.

Adeseori s'au plâns foile bucovinene despre faptul, cum știe „Tribuna“ să informeze publicul cetitor. Mai ales din Bucovina primește pe lângă unele corespondențe bune și lucruri oribile. Nu știu cine poartă vina.

Respectivul corespondent, care nu-și face datoria conștiincios sau redactorul, care nu-și dă seama de ceea ce se scrie în ziarul său. Cei doi unul lucruri izbucnește în hohote de răs, fiindcă nu corespund realității.

Citesc de exemplu în nr. 4 pg. 7 următoare notiță: Atentatul unui elev. Din Suceava se telegrafiază ziarului ungurești — că un elev de pe clasa V-a ginasială (admirati frumoașa și plastica limbă literară! Așa-i că-i zice bine? Nota Aut.) cu numele Gorcim (numele nu împoartă; faptul ca atare e însemnat. Să-i zicem însă greșală de tipar. N. A.) a împușcat asupra prof. de matematici (trebuie să fi fost un savant, dacă era profesorul unor matematici. E oricum o deosebire între matematici și „matematici“. Nu? N. A.) Makasaski. (Dar asta ce o fi? Fie greșală de tipar! N. Aut.), care a tratat rău cu el. (Se vede, că s'au sfidat matematici între olaltă. N. A.) Pe urmă s'a sinucis. Profesorul a murit și el în spital. (Dar dacă trăiește poate N. Aut.)

S'a terminat cu toate. Despre negri din Africa s'ar scrie mai bine și mai exact, decât despre frații din Bucovina. Comparați lucrurile din fruntea corespondenței expuse de mine cu fantastica notiță a „Tribunei“ și cred, că nu va îndrăzni nime, să mearge vr'un cuvânt greu în față. Rog pe viitor „Tribuna“ să redacteze mai precis știrile din Bucovina. Atâta pentru ceice iubesc adevărul.

Corespondent.

Jubileul de 40 ani al societății academice „România Jună” din Viena

(Ziua a treia)

Luni seară a fost seara de adio în sala albă a hotelului Riedhof. S'a adunat, de cu vreme toată lumea aleasă românească din Viena la această seară de despărțire să-și ia fiecare un sincer rămas bun pentru o mai apropiată revedere. Regretele despărțirii ce apăsa sufletul fiecăruia, dădea întregii seri o înfățișare solemnă, puțin melancolică dacă m'as putea astfel exprima. Au fost la această seară de adio fruntașii politicei române din Ungaria, d-l dr. T. Mihali cu d-na, d. dr. Al. Vaida-Voevod, d. dr. St. C. Pop, d. prof. V. Goldiș, prof. universitar I. Urban Iarnic, d. dr. Caius Brediceanu, d. dr. Albu, a fost colonia română din Viena cu d. dr. Stere Ciureu, dr. Lazar Popovici, dr. Turcu, dr. V. Cioban etc. etc.

În seara aceasta însă am avut fericirea să avem în mijlocul nostru și un oaspe nou, un oaspe distins, un vechi și valoros membru al „Rom. June”, care numai în urma ocupațiilor prea mari și fără răgaz a fost silit să absenteze dela aceste serbări. Acest oaspe ales e d. A. C. Popovici, primul semănător al ideilor sănătoase naționaliste, ultimul director al „Sămănătorului” care l'a ridicat la viața de altădată, de unde s'a răspândit alăta lumină cât timp a stat sub conducerea d-lui A. C. Popovici, autorul operei „Gros-Österreich” etc. etc.

Președintele „Rom. June” d. Alex. Voitschi exprimă sincerele mulțămiri din partea societății, oaspeților și membrilor onorari și emeritați pentru onoarea ce au făcut-o „Rom. June”, luând parte la festivitățile ei, dorește o revedere cât mai grabnică la jubileul de 50 ani al societății, adevăratul jubileu și predă conducerea serei d-lui dr. Stere Ciureu.

D. dr. Lazăr Popovici arătând avantajul ce-l are un tânăr în „Rom. Jună”, această redută culturală după al cărei spate se poate cu o mai mare energie apăra de influențele streine, salută ilustrii oaspeți în numele membrilor bătrâni.

D. dr. V. Cioban, aduce omagiile sale d-lui A. C. Popovici, „bărbatului providențial” dela care a primit atâtea idei sănătoase.

Ia cuvântul apoi d. dr. T. Mihali, care vorbește dulce și din toată inima, cuvintele lui calde, așezate și grele îți pătrund în suflet, te impresionează. Vorbele-i domoale și prietenoase care vorbește inimii, te răpesc, te farmecă, ca o armonie dulce.

„Am urmat cu plăcere la invitarea d-voastre, am venit să vă văd lucrând împreună cu toții pentru binele neamului. În aceste timpuri grele nu ni-e permis să ne delectăm cu artele ale altor neamuri, ci să privim cu plăcere și dragoste la instituțiile culturale din acest oraș. Dorim să vă găsim umăr la umăr lucrând pentru ajungerea idealului neamului nostru. Mai mult ne încântă progresul d-voastre decât toate frumusețile orașului. Să vă vedem tari și solidari în mijlocul streinismului. Vă asigurăm de dragostea și ajutorul nostru și ne bucurăm când ne gândim cine o să ne fie urmașii noștri, să ne urmeze opera începută de noi. Ridic poculul pentru unirea și deplina înțelegere a fraților, să fie sinceri și iubiți. Ridic poculul în sănătatea tinerimei din Viena și acelor bărbați cu experiență cari constituiesc colonia română”.

Vorbește după d. dr. T. Mihali d. A. C. Popovici cu o rară putere convingătoare și cu verba-i bine cunoscută. Vorbele puternice ale dlui A. C. Popovici se adresează minții, îți dau de gândit, te întăresc mai mult în convingerile unde înainte te îndoi ai și te lămuresc.

„Tinerimea e viitorul națiunii” zice d. A. C. Popovici, și dacă tinerimea streină are datoria de a lua parte la evenimentele politice, „Rom. Jună”, elita studenției române a luat totdeauna.

Tinerimea e o așt ptare misterioasă zice un italian și noi trebuie să dăm sama de importanța ce o are tinerimea noastră.

Vorbitorul amintește că tinerimea e o gardă puternică, datoria ei e să sprijinească și încurajeze pe acei cari în luptă duc steagul izbânzii, să respecte bătrânețele ca să ajungă bătrânii demni și venerabili. Spune despre lupta de rău augur a lui Heine, Börne contra bătrânilor Germani, care a fost ne-

norocirea germanilor cari se luptă și azi cu desperare pentru păstrarea ultimelor crâmpene naționale (rezultatul alegerilor parlamentare de azi în Germania unde au învins socialiștii).

Amintește evenimentele cu Bismark și regele Prusiei care au luptat contra majorității, conștienți de chemarea lor. Atinge în treacăt necompetența în amestecări politice și ușurința unora cu care discută lucruri vajnice și importante.

„A face politică prin tine însuți n'are rost. Politica e condusă de două principii mari, hotăritoare, determinante:

- 1) Eterna păstrare;
- 2) Continuă mișcare.

Tinerimea face mișcare, evoluează mai puțin prinsă de principiul conservării. Noi voim noutăți, să fim cea mai modernă nație, îmi veți replica. De ce atunci să păstrezi limba românească, de ce să nu înveți limba franceză, engleză? Să fie uniformitate. De ce nu ne încurcăm ca în turnul babilon și să nu ajungem la nivelare? Iată deci că rezultă de-aci două principii. Voim să înaintăm și să păstrăm ce e al nostru individual, ce e al vieții noastre specific naționale.

Când vin o mână de oameni și caută să facă inovații, e natural să se nască neînțelegeri. Datoria tinerimii e să planeze de-asupra mizeriilor zilnice. Interesul cardinal e împăcarea...

Băeți, să fiți largi, generoși și să nu vă lăsați induși de simpatii personale ale unora sau altora. Să reprezentați sufletul secular al națiunii. Ridic poculul în sănătatea voastră, să vă dea Cel de sus lumină să cunoașteți adevărul.

Să fiți urmași și luptători demni”.

*

D. dr. Caius Brediceanu vorbește despre șovinismul maghiar, care în vanitatea lui a mers așa departe, încât și catedra de drept din Budapesta a prefăcut-o într'un institut de pe a cărui catedră se învață idei false și unde îți distruge ori ce sentiment național. Acolo, în Ungaria și-se răpește libertatea individuală, îți este atacată demnitatea de om liber.

„La popor să căutăm, integritatea sufletului neatins, precum tot la popor căutăm teoria descriptivă pentru cusături.

D. dr. Al. Vaida-Voevod leagă în vorbirea sa jubileul de 25 ani cu jubileul de 40 ani al „Rom. June”, ne arată legăturile „Rom. June” dela 1896 cu studențimea tuturor neamurilor cu prilejul serbării mleniului ungarilor și demonstrațiunea cea mare antimaghiară din 1896. Își exprimă păsurile și impresiile câștigate la jubileul de 40 ani al „Rom. June” cu sinceritatea-i și dragostea-i cunoscută pentru care nu putem să-i fim decât mulțumitori. Vorbind despre generația dela —96, nu poate trece cu vederea activitatea și meritul d-lui A. C. Popovici, ce l'a avut în această mișcare.

„Acest bărbat a știut să convingă pe bătrâni, că a sosit timpul să mergem cu un pas înainte, a știut să ridice chestia românească la o chestie europeană...”

D. I. Grămadă arată evoluția, prin care a trecut tinerimea română din Viena dela 1896 până în zilele noastre și felul prin care se deo-bește tinerimea de acum 15 ani de tinerimea de azi...

Ia apoi iarăș cuvântul d. A. C. Popovici și ne vorbește despre felul de a fi și gândi a generației d-sale (1896) și despre deosebirea în fond și nu în formă ce există între aceste două generații. Spre delectarea celor de față, d. A. C. Popovici ne-a istorisit niște episoade interesante din viața de student, pe când petrecea încă în Viena, cum se organizau cei din opoziție, din care făcea și d-lui parte, pentru răsturnarea guvernului din „Rom. Jună”...

Târziu pe la trei d. dr. Stere Ciureu, închide seara de adio mulțămindu-le încă odată ilustrilor oaspeți pentru osteneala și jertfa ce-au făcut-o pentru ridicarea prestigiului serbărilor „Rom. June”.

Ne-am despărțit cu toții târziu noaptea, agitați puțin de focul discuțiilor descinse în seara aceasta și cu părere de rău că s'au finit așa de repede aceste serbări de rară ocazie în Viena.

Fiecare s'a întors la ocupațiile sale zilnice, împăcat cu sine că a putut avea câteva momente de mulțumire sufletească, uitând de zbuciumările și neajunsurile zilnice. Viața a luat acelaș curs monoton ca mai înainte. Astfel s'au finit festivitățile

jubileului de 40 ani al „Rom. June” din Viena, unde erau ațintite privirile românilor de pretutindeni, având aceste serbări un caracter mai mult cultural de mare importanță pentru fiecare român și constituind în sine simbolul unității culturale a românilor.

I. Nandriș.

Răsboiul italo-turc

O demonstrație navală.

Londra. — Corespondentul din Paris al ziarului „Daily Chronicle” afirmă, că față de atitudinea guvernului italian Franța ar fi hotărât să procedeze la o demonstrație navală contra Italiei. Ieri a fost expediat la Toulon un ordin telegrafic dispunând pregătirea unei mari escadre în vederea demonstrației navale.

În cazul când Italia ar stărui în atitudinea ei față de Franța, escadra va porni spre un punct al coastei italiene care deocamdată e ținut ascuns.

Toate ziarele engleze consideră ca foarte serioasă situația creată de incidentul franco-italian, deoarece guvernul italian a refuzat categoric să pună în libertate pe membrii „Semilunei roșii” otomane.

Sechestrarea unui vas rusec.

Sfax. — Vasul rus „Orsi” care a sosit în portul Sfax cu declarațiuni și 550 tone de munițiuni, pe cari nu le-a putut debarca pe coasta tripolitană, a fost confiscat cu toată încărcătura. Două torpiloare vor conduce azi vasul la Bizerta unde munițiunile vor fi depuse.

Căpitanul a fos condamnat la plătirea cheltuielilor.

O telegramă apocrifă.

Paris. — Ziarele de aici publică știrea senzațională că telegrama pe care consulul francez din Cagliari a primit-o ca din partea ambasadei franceze din Roma și prin care i-se dădea instrucțiunea ca să predea pe cei 29 bărbați turci de pe „Manouba” autorităților italiene, este apocrifă. Nici ambasada franceză din Roma nici ministerul de externe din Paris n'au dat nici o instrucțiune telegrafică, similară consulului francez din Cagliari. Telegrama este un act fals, care a indus în eroare pe consulul francez.

Când această telegramă a fost expediată din Roma, ambasadorul francez Barrère nu se mai găsea acolo căci plecase la Paris. Prin urmare telegrama nu putea să fie dată de Barrère.

Asemenea telegramă nu putea să fie dată de ministrul de externe și prim-ministru Poincaré, căci acesta nu numai că n'a aprobat predarea celor 29 de turci în mâinile autorităților italiene, ci din potrivă a cerat guvernului italian ca să elibereze pe prizonierii turci.

*

Paris. — Primul ministru și ministru de externe Poincaré a trimis la Roma două telegrame foarte importante. În prima telegramă, dată în numele guvernului francez, Poincaré cere guvernului italian ca bărbații turci cari au fost făcuți prizonieri pe bordul vasului „Manouba” să fie eliberați imediat. În a doua depeșă adresată însărcinatului de afaceri al ambasadei franceze din Roma, Poincaré cere lămuriri în privința telegramii apocrife.

Încă nu se știe cine este autorul telegramii apocrife.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile
femești ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Litere — Arte — Științe

IN SATUL MEU

In satul meu natal
E cerul mai senin
Cu dragi luciri de stele!
Și murmur de vălece
Se'ngână dulce, lin
Isbindu-se de mal...

Flăcăi cu ochi de mure,
Iar fetele bălai...
Și ce de răs și glumă...
Și-atâta voie bună
De par'că ești în rai!...
Și freamăt de pădure.

Și'n zi de sărbători...
Incet se strâng de mâni
Și-atâta fericire
Cuprind'-a lor privire
Rămasă din bătrâni...
Și tainici, dulci flori...

Și ce frumoasă horă —
Se prind „ei” rând pe rând
Când măștrist le mână...
Țiganu dintr'o strună!...
Bătrânele... prin gând
Aleg din fete, noră!...

Ba Ana-i mai bogată
Gheorghită dac'ar vrea!...
Dar mândră ca coprina.
Așa îi pare Lina,
Nici una nu-i ca ea
Cu inima curată!...

II.

Își amintesc bătrânii...
Povestea lor de-odată:
Eram cu toți pe-o seamă.
Și când s'a dat alarmă...
Noi am plecat îndată
La luptă, cu păgânii...

Și când privim în urmă...
Cu plete argintate
Venea cum vine vântu
De nu-l ținea pământu
Părintele Istrate...
N'am să mă las de turmă. —

Spunea cu vorba rară!...
Și-am mers la bătălie...
Cântând voioși de lume!...
Dar cin' mai poate spune,
Doar moșu Irimie
Câți ne-am re'tors în țară!.

III.

Și azi mi-s ochii plini
Și plâng ca din caval. —
Că azi mă despărțesc
De raiul pământesc
De satul meu natal...
Și-oi merge prin străini!...

Cornelia Langa.

Altă ortografie

de dr. Al. Bogdan

Sub titlul „Altă ortografie” am publicat în „Almanahul scriitorilor dela noi” un articol științific, în care făceam câteva propuneri cu privire la ortografia noastră de astăzi, pe cari primindu-le am ajunge la o ortografie cu adevărat „rațională”. Și criticând sistemul ortografic stabilit de Academia Română la 1904 ziceam, că voi aduce dovezi într-alt loc. Aceste dovezi, cari vor servi pentru documentarea afirmațiilor mele din articolul amintit precum și pentru sprijinirea propunerilor făcute acolo, le voi aduce în articolele ce le voi scrie de azi înainte în ziarul acesta.

Motivele, cari mă îndeamnă să tratez o ast-

fel de chestiune într-un ziar cotidian, sânt acestea: După scopul ce-l avem în vedere la stabilirea unui sistem ortografic — unificarea scrierii tuturor celor ce știu scrie — ortografia este o știință, pe care oricare om ar trebui să se simtă îndatorat s-o cunoască. Ea se învață mai ușor din practică, cetind și observând felul de a scrie, diferit de acela pe care îl cunoștea cetitorul dela școală sau din deprinderea sa. Iar lumea de astăzi este astfel întocmită, încât omul desface mai bucuros un ziar decât o carte ori o revistă, pentruca să se informeze asupra vieții literare și științifice a timpului său. De aceea discuția unei chestiuni, care ar putea interesa pe orice om, e bine să se facă în ziarul cetit de mii de oameni, și nu într-o carte, pe care o cumpără 50 de inși, ori într-o revistă, pe care o deschid 100 de inși. Chiar dacă $\frac{2}{3}$ părți ale miilor de cetitori nu citesc tot ce tipărește ziarul, rămâne totuși mia, care face de zece ori o sută.

Să mai adăugăm încă un motiv. Foarte mulți dintre cetitorii ziarelor noastre au învățat la școli străine, unde n-au avut nici când ocazie să învețe ortografie românească; și aceștia, credem, se vor bucura mai mult, că li se dă acum prilej să învețe ce n-au învățat niciodată, ori să îndrepteze ce au învățat greșit pe cale autodidactică;

Scriind articolele acestea, nu am de gând să urmez un metod științific, căci prin el aș îndepărta numai și aș înstrăina pe cei mai mulți cetitori de ziarul lor, în care ei caută, — pe lângă informațiile zilnice — mai mult distracție decât învățătură.

Imi voi da deci silința să scriu cât se poate de ușor, simplu și distractiv, dar așa, încât la urmă cetitorul meu să se trezească totuși cu o învățătură. Nu mă voi folosi deci de alt bagaj științific, decât de puțin auz bun, puțină școală fonetică, puțină cunoștințe gramaticale, puțină deprindere, puțină cugetare, puțin simț bun. Iar atâta are oricare cetitor, și cel mai puțin cult.

Dar să nu aștepte nimeni dela mine, ca, dacă agit chestia unei noi ortografii, să o și aplic în articolele, în care o discut. Căci ortografia este, ca oricare alt lucru, rezultatul unei deprinderi, bazate pe o oarecare tradiție deci; ea încă își are dezvoltarea ei organică, și precum trebuie să încerci armele vechi, când vrei să inventezi arme nouă, ne vom folosi și noi de ortografia cea de astăzi pentru a pregăti calea celei de mâine. Și-apoi nici n-ar fi just, ca numai de dragul câtorva articole să se experimenteze o ortografie nouă în coloanele aceluiaș ziar, care însă are altă ortografie.

Aproape toate exemplele, cari mi-au servit de material la expunerile ce urmează, sunt luate din cărți, reviste și ziare, cari au apărut în cursul anilor 1910 și 1911, atât la noi cât și dincolo în România. Chiar și cele mai recente au fost puse la contribuție, astfel de pildă și revista „Flacăra”.

În unele publicații am putut găsi forme ortografice, cari în ce privește „originalitatea” lor pot ține recordul față de cele mai caraghioase greșeli ortografice ale elevilor de gimnaziu (asupra acestora s'ar putea scrie întregi tratate de psihologie infantilă). Voi evita fără îndoială a cita în astfel de cazuri izvorul.

Ar fi și de prisos, deoarece astăzi nimeni nu se poate mândri cu o ortografie a sa întru toate consecventă și ireproșabilă. Și când zic nimeni, mă înțeleg și pe mine între cei mulți. Matura ortografiei și pregătirea ce o are fiecare, aduc cu sine diferențierea ortografică, pe care însă trebuie să ne silim a o face cât se poate de mică, atât de mică, încât să nu se observe deosebiri dela om la om.

*

Mai bine vom putea recunoaște anarhia, în care ne găsim, precum și necesitatea stabilirii unei noi ortografii, dacă vom supune unei critici obiective și vom constata astfel inconsecvențele în:

1. Broșura edată de Academia Română la 1904, intitulată „Regulele ortografice” și în legătură cu aceasta în „Dicționarul ortografic” al d-lui St. Pop, care l-a compus orientându-se după „Regulele ortografice” și după alte publicații ale Academiei.

2. Un articol publicat în „Convorbiri Literare” 1911 și

3. 2 numere ale revistei „Flacăra”.

Nu am ales aceste patru publicații cu vre-un gând ascuns. Cui i-ar și putea trece prin minte să

detragă ceva din superioara cultură a autorului ori a directorului revistei, dintr'un motiv atât de ridicol, cum ar fi „inconsecvențele ortografice”? Dar tocmai pentru aceea se va învedera și mai mult, că în cazuri ca acesta nu putem învinovați pe nimeni personal, ci numai sistemul, care deci trebuie în întregime sau în parte schimbat.

1. „Regulele ortografice”. Urmez glosarului tipărit la pagina 13—21.

Se admite scrierea cu *z* înaintea unui *m* ori *n* în cuvintele bezmetic, beznă; pe aceeaș pagină găsim însă cuvântul bazm scris cu *s*, hasm; tot așa cismă (cizmă*), smântână (zmântână), miasmă (miazmă), nesmintit (nezmintit), răsmiriță (răzmiriță), plăsmui (plăzmui), prismă (prizmă), rosmarin (rozmarin), smeu (zmeu) etc. însă se scrie totuși cu *z* cuvintele izmă, izmene, izmeni (pag. 17 și 18).

Aceneaș inconsecvență în scrierea sunetelor *s* și *z* în cuvintele: beznă, casnic (caznic), căzni, îndrăzni, înlesni (înlezni), lesne (lezne), plesni (plezni), poznă, praznic, prisnel, razna, snoavă (znoavă); Se scrie deci prin urmare după bunul plac, când cu *s* când cu *z*.

Am căutat să găsec principiul, după care acest sunet dinaintea lui *m* și *n* se scrie odată cu *s*, altădată cu *z*. Sunetul este într'adevăr un sunet intermediar între *s* și *z*, nici *s* curat nici *z* curat, așa cum s'ar auzi aceste două sunete rostite singure, nu în cuvinte. Prin urmare trebuie că el sună odată mai mult *s* decât *z*, iar altădată mai mult *z* decât *s*. Și mi-s'a părut, că aș putea stabili următoarea regulă: el este mai mult *s* decât *z*, când accentul cuvântului cade pe o silabă dinaintea acestui sunet, ca de ex. în cuvintele: miasmă, cismă, cu accentul pe *a* și pe *i*, ori ca în cuvintele lesne, casnic, cu accentul pe *e* și pe *a*; și este mai apropiat de sunetul *z* decât de *s* când accentul cuvântului cade pe silaba din urma acestui sunet, ca d. ex. în cuvintele bezmetic, izmene, cu accentul pe *me*, ori în cuvintele căzni, îndrăzni cu accentul pe *ni*.

Oricine poate face probă: rostind cuvintele miasmă, cismă, lesne, casnic, el le va putea rosti mai ușor cu *s* decât cu *z*; și rostind cuvintele bezmetic, izmene, căzni, îndrăzni, și cu *s*, și cu *z*, exprimarea cu *z* i-se va părea mai ușoară decât cea cu *s*. Dacă am avea în vedere regula aceasta am înțelege și scrierea cuvântului rosmarin cu *s* fiindcă silaba ro încă are un accent. Dar atunci unde rămâne consecvența și unde rămân „normele bine fixate”, când scrii totuși: izmă, beznă, poznă, razna, toate având accentul pe silaba dinaintea sunetului *s-z*, și trebuind să se scrie deci cu *s*; și din contra scrii smeu, smântână, înlesni, snoavă când ar trebui să le scrii cu *z*, cuvintele acesta având accentul pe silaba care urmează sunetului *s-z*? Rămâne deci constatat, că în scrierea sunetelor *s* și *z* înaintea sunetelor *m* și *n* nu e consecvență în „Regulele ortografice” ale Academiei Române; ales dupăce admite să se scrie vrășma (și înaintea lui *m*) cu *j*, adevă vrăjmaș (pag. 21) și așijderea (cu *j*) lângă așijderea (cu *ș* înaintea lui *d*).

Cel mai frumos cadou la orice ocazi uni pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul Din cele trecute vremi, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor tipărită în tipografia românească „Concordia” din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deod. Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la ea în Brașov (Brassó).

*) în paranteză adaug forma cuvintelor cum ar fi: hui scrise, dacă e să fie consecvență în scriere).

Intervenția lui Bocu în cazul Oct. Goga

În numărul de azi al „Tribunei“, d. Bocu, această figură scârboasă a „zilelor noastre“, face o declarație, care are darul să-l prindă cu toate 4 picioarele în căpcană.

„Am fost în 11 l. crt. la fostul ministru de interne d. Kristóffy, din propriul meu indemn, fiindcă nu știam, că în Brașov s'ar fi constituit un juriu, care să mă și pus pe mine sub interdicție de a vorbi cu Kristóffy sau cu oricine altul“.

S'a dus Bocu la Budapesta, joi în 11 ian. 1912 fiindcă „nu știa că în Brașov s'ar fi constituit în juriu“.

Și mai la vale spune tot acest domn Bocu:

„Încă în ziua când s'a întrunit juriul în Brașov (9 ianuarie, două zile înainte de plecarea directorului „Tribunei“ la Bpesta N.R.) era plin Sibiul, cât și Aradul de svonul că numita Excelență vizată de articolul d-lui Vaida, ar fi d. Kristóffy, la care nu d. Goga, ci eu aș fi fost“.

Așadar din ziua de 9 ianuarie, când Aradul și Sibiul erau pline de svonuri, d. Bocu știa că „s'a întrunit juriul“ — și totuși spune, că la 11 ian. nu știa, „că în Brașov s'ar fi constituit un juriu“...

Dar prostia eroului dela Lipova merge și mai departe. El nită că în dimineata zilei de 10 ianuarie (a patra zi de Crăciun), dacă nu și mai curând, d. Oct. Goga era aici în Arad și că în seara aceleiași zile s'a tipărit pe prima pag. a „Tribunei“ declarația sa cu titlul pe trei coloane, în care spune și aceea că și-a trimis martorii la Brașov.

A doua zi apoi, în 11 ianuarie s'a dus directorul „Tribunei“ la d. Kristóffy „din propriul său indemn“.

Dar temeritatea lichelei acesteia merge și mai departe:

„Bănuind că e o infernală (?) intrigă la mijloc am plecat imediat la Budapesta, prezentându-mă la d. Kristóffy, fostul ministru de interne, pe care întâmplător îl cunoșteam, — ca să-i cer explicații“.

Nu ne mai întrebăm cum și în ce împrejurări acest erou național a cunoscut pe d. Kristóffy — dar e în afară de ori-ce îndoială că dacă nu va fi știut d. Tăslăuanu și celălalt martor al dlui Oct. Goga, d. Goga în tot cazul știa că tovarășul său de idei Cambyses pleacă în voiaj. Nu mai vorbim de viermii de sub Tribuna.

Bocu deci numai la porunca întregii coterii s'a dus la Budapesta spre a închide juriului calea spre adevăr, răpiind astfel d-lui Oct. Goga putința de ieși curat, dar dându-i-o totuși, pe aceea de a nu se „expatria“.

Dar mai e un motiv, care îl putea îndemna pe Bocu să rămână acasă și să nu fie îngrijorat de loc de scăderea reputației sale de om politic.

Să presupunem, că s'a svonit în Arad și Sibiul că d. Bocu e omul înalt, uscățiv și cu mustăți negre. Ce trebuia să mai caute eroul la Budapesta, — pășind împotriva interesului de existență morală a d-lui Goga, care se afla în Arad, — dacă d. Kristóffy „il cunoaște prea bine“?...

O confuzie d. Kristóffy nu putea să facă, iar o nedreptate și mai puțin. Putea Bocu să risipească svonurile cu o declarație, dela ivirea lor, iar dacă ținea să le risipească chiar cu o declarație a d-lui Kristóffy, trebuia să o facă imediat, dacă el totuși, fără să se gândească la altă reputație decât a sa, ținea cu orice preț să aibă o grabnică satisfacție.

Lumea însă știe, că svonurile s'au ivit după 11 ianuarie.

Și în tot cazul ar fi curioasă să așteptăm cum s'a putut naște presupunerea, că un om „înalt, uscățiv cu mustăți negre“ a fost la Kristóffy, înainte ca d. Kristóffy să fi făcut o declarație în acest sens.

Nu putea să mai aștepte, lăsând mai întâi juriului cinstea să vorbească cu d. Kristóffy?

Nu mai relevăm și chelălăiturile sentimentale cu cari această lichele își încheie declarația.

Am vrea să știm însă până când opinia publică cinstită va mai tolera să ne pierdem vremea cu asemenea existențe?...

Dela frați

ROMANIA

Audiență la palat. Dd. Brătianu și Take Ionescu unul șef al partidului liberal celălalt șef al partidului conservator au fost primiți în audiență la palatul regal.

După această audiență au urmat aceia a dlui T. Maiorescu ministru de externe și P. P. Carp prim ministru.

Toate aceste audiențe se pun în legătură cu agitațiile politice.

Redeschiderea parlamentului. Luni, 10 ianuarie s'a redeschis parlamentul român după vacanțele de crăciun.

În legătură cu reluarea activității parlamentare se vorbește de noile proiecte ale guvernului, între cari este acela asupra proprietății de mână moartă, care va fi distribuită spre cumpărare la țărani.

Expoziția cercului artistic. La Ateneu s'a deschis a XVII expoziție de pictură și sculptură a cercului.

Salonul anul acesta are vre-o 70 opere de sculptură, pictură, gravură, al căror ansamblu merită atențiunea publicului.

Această expoziție ne rămâne deschisă până la Februarie.

BUCOVINA

În fața dușmanului comun. Joi în 18 l. c. clubul naționalist și cel conservator au ținut o conferință, în care s'a hotărât contopirea ambelor cluburi într-o singură grupare cu numele „Clubul Național Român“. Au participat la această întrunire deputații: G. Sârbu, dr. Nicu Vasilovschi, dr. E. Popovici, dr. I. Tarnavschi, D. cav. de Bejan, C. Popovici Niculiță, Const. baron Hormuzachi, Nicu cav. de Flondor, Aurel Turcan.

Deputații Varteres cav. de Pruncul, George Boncheș și Dori Popovici au scuzat absența lor, declarându-se solidari cu decisiunile ce se vor lua.

În această conferință s'a exprimat îndeosebi dorința, ca noua grupare să fie primul pas hotărâtor pentru concentrarea tuturor deputaților români cu dor și putere de muncă cinstită într'un singur partid național.

Noua grupare n'a pornit din dorul de luptă, ci din necesitatea situațiunii grele politice, care impune numaidecât concentrarea și consolidarea tuturor puterilor într'u vrednică reprezentare a intereselor noastre naționale.

Conducerea noului club se compune din deputații: dr. Eus. Popovici, Nicu cav. de Flondor și dr. I. Tarnavschi.

BASARABIA

Vești bune. Înainte de câteva luni a fost discutată în Duma din Petersburg chestia limbii moldovenești din Basarabia. Intorcându-se adecă la toate popoarele Rusiei limba națională în școală și biserică, s'au gândit vr'o câțiva bărbați — deși străini de neamul nostru ca să dobândească și pentru neamul nostru aceleași drepturi naționale ca pentru celelalte. Doi deputați ruși și un armean din Caucaz au vorbit în favorul moldovenilor în Dumă, și de sigur, că ar fi fost primită frumoasa propunere, dacă n'ar fi lucrat contra deputații „moldoveni“ din Basarabia în frunte cu renegatul Crupenschi — un Coco Wassilko hasarabeian — având nerușinarea să afirme sus și tare, că Basarabia

n'are nevoie de limba românească, deoarece mai toți basarabienii vorbesc rusește. Uneltirilor acestor fi pierduți pentru neam are să se mulțumească, că limba românească n'a fost atuncea recunoscută de stat. Propunerea a picat cu 8 voturi. Voturile moldovenilor renegați au decis.

Dar aceasta n'are nimic a face, căci poporul românesc din Basarabia, începe să se miște el. Cererile românilor pentru școale românești devin tot mai hotărâte și chiar zemstvouul din Chișinău trebuie să ție cont de ele. Săptămâna trecută s'au discutat la o ședință a zemstvouului numai chestii românești. D. A. F. Fleinikow membru în zemstvou, cere, ca zemstvouul să intervină oficial spre a se da uzul, ca să se introducă limba românească în școală și biserică.

Vorbind în sensul acesta și moldoveanul Gore zice, că Moldovenii nu o fac aceasta din separatism sau iredentism, ci numai din cauze pedagogice. D. Gore încheie astfel vorbirea sa: „Duma a recunoscut și neamurilor mongolice, ba chiar și țiganilor, dreptul de a-se folosi în școală de limba lor națională, numai nouă, Moldovenilor, nu. Cu toate acestea și noi avem limba noastră, avem cultura noastră și prin urmare trebuie să ni-se recunoască și dreptul de a o folosi în școală“.

Pentru limba românească a mai vorbit președintele Lașcov. La urmă s'a ales o comisiune compusă din domnii Karra, Glavece, Vdmir, Botezat, Sârbu, etc., ca să redacteze un raport amănunțit asupra celor cerute, care să fie apoi prezentat guvernatorului și în urmă guvernului central.

Îl timpul suprem, ca și bieții noștri din Basarabia, să capete odată drepturile ce le au azi chiar Țiganii. Noi credem, că cererea va trebui rezolvită în favorul Moldovenilor. La fine trebuie să remarcăm faptul, că lupta pentru limba românească a fost pornită nu de Români, ci de străini, ca și lupta pentru limba noastră în Istria, unde nu deputații români din Viena, ci cei Italiani, au luptat cu o înverșunare nemaipomenită, făcând chiar obstrucție în dieta Istriei, pentru drepturile noastre. Mulțumind acestor nobili, pentru munca ce o depun pentru un neam străin, le dorim din toată inima, ca să se realizeze acțiunea pornită de ei.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 ianuarie n. 1912.

Crâmpee.

A vedea paiul din ochiul altuia și a nu vedea fie și numai paiul din ochiul tău, a fi *intransigent* față de contrari, dar prea *transigent* față de foarte transigenții tăi tovarăși — aceasta e caracteristica clicelor și coteriilor dar nu a *primenirilor*.

Tribuniștii și chiar unii „imparțiali“ nu pot ierta comitetului național, că a pronunțat osânda față de „Tribuna“. Toți aceștia uită, că osânda a pronunțat-o prima dată „Tribuna“ față de comitetul național. Căci sentințele de osândire în politică și în viața socială se pot și deduce, nu numai aduce.

Când numești pe reprezentanții politici ai unui neam: ramoliți, ceată de bipezi inconștienți, etc. și le pui în cărcă, toate păcatele, câte li s'au pus din partea „Tribunei“ atunci care e concluzia? Nu e aceea, că acest comitet trebuie înălțurat și înlocuit?

Comitetul osândit însă nu se putea întruni zilnic să răspundă atâtor insulte și acuze, cari nu-ți inspirau nici cât de puțină bună credință. El a adus o hotărâre.

Un ziar să aibă dreptul să aducă reprezentanților unui neam insulte și acuze, cari conțin osânda acestora „imparțiali“ încă au recunoscut, că acuzele au fost nedrepte — și reprezentanții unui neam, atacați pe nedrept, să n'aibă dreptul a osândi acest ziar?

Aceasta-i imparțialitate? Aceasta ni-e solidaritatea?

I. Corbu.

Un nou dar al mecenatului Vasile Stroescu. Comitetul societății academice „Petru Maior“ din Budapesta a primit dela marele nostru binefăcător Vasile Stroescu, din prilejul jubileului semicentenar al societății, suma de

In interesul propriu recomand onor. public să privească expoziția aranjată cu gust, corespunzătoare de crăciun din cele mai moderne obiecte pentru ornamente și de folos, în depozit foarte mare. **Mare depozit în rame pentru fotografii, pe cari le pregătesc eu preț ieftin.**

FISCHER MÓR comerciant de lămpi de porcelan și obiecte pentru ornament.

Arad, Piața Andrassy Nr. 20.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 568.

1000 coroane, cu scopul, ca să se împartă între zece studenți universitari săraci.

Atenția inimosului mecenat a stărnit adâncă impresie între tineri.

Rectificare. În serisoarea din Viena despre anul nou nemțesc și Crăciunul românesc, s'au strecurat mai multe greșeli de tipar, dintre cari cea mai regretabilă e „protopopul de tineri” în loc de „potopul de tineri”, cum era în textul corespondenței.

Societăți de asigurare săsești și românești. Sub titlul acesta revista „Die Karpathen” din Brașov aduce în numărul ei ultim o notiță asupra „Băncii generale de asigurare” înființarea căreia — zice — a primit impuls prin faptul, că în ultimii ani românii și-au pierdut influința la banca „Transsylvania”, care azi trece de o instituție săsească. Prin înființarea băncii românești de asigurare — continuă — a încetat pe acest teren dela sine comunitatea de peste 40 de ani dintre români și sași.

Notița din „Die Karpathen” se încheie cum urmează:

„Datorința sașilor va fi acum, a considera „Transsylvania” drept o societate exclusivă a lor și a o sprijini după posibilitate, ceea ce se poate aștepta cu tot dreptul dela institutele de bani săsești”.

Suntem perfect de aceeaș părere cu autorul notiței din „Die Karpathen”. Să fie considerată „Transsylvania” nu numai din partea sașilor drept o societate de a lor, ci să o considere și românii de o întreprindere exclusiv săsească. În consecvență să susțină compatrioții noștri sași din propria lor putere „Transsylvania” — dacă pot. Iar românii și instituțiile noastre de tot felul să-și dea întreg sprijinul moral și material societății lor, Băncii noastre de asigurare, ceea ce asemenea se poate aștepta cu tot dreptul dela conaționalii noștri.

Banca „Hungaria” este firma unei noue bănci clericale, despre care a fost în ultimul timp multă vorbă în presa maghiară. Capitalul social este proiectat cu cor. 5 milioane, semnat în cea mai mare parte de înalta aristocrație maghiară. Noua bancă are afirmative și sprijinul unui consorțiu de capitaliști francezi și a unor finanțieri vienezi. Scopul „Hungariei” este parcelarea domeniilor bisericesti în folosul bisericii. Cum mulți, între cari și cercurile guvernamentale văd în noua bancă un institut de concurență pentru banca zisă altruistă, întemeiată cum știm în anul trecut, „Hungaria” este mult combătută de aceste cercuri și însuși ministrul de finanțe Lukács s'a pronunțat în contra ei, denegându-i de pe acum ori și ce sprijin.

Regularea graniței austriace-italiene. După „N. Fr. Presse” din Viena, s'a emis o comisie compusă din delegații Italiei și Austriei, care va avea să reguleze chestii cu privire la regularea graniței între Italia și Austria.

O astfel de comisie a fost și în anul trecut, care însă nu și-a putut încheia lucrările începute. Comisia de acum va avea să rezolve deplin chestia regulării.

Noul aeroplan al fraților Wright. Din Statele-unite vine știrea că frații Wright, celebrii aviatori americani, ar fi construit un aeroplan, care permite zborul planat, fără motor. Dacă știrea se va adevăra, — și seriozitatea fraților Wright în materie de aviațiune e o garanție în această privință — descoperirea aviatorilor americani înseamnă o revoluție în aeronautică. Principiul aviațiunii fără motor n'are nimic de necrezut. În natură, tocmai paserile cele mai grele, cum sunt vulturii pot să zboare fără să miște din aripi. Se spune că frații Wright au descoperit secretul acestui zbor și l-au adoptat aeroplanului. De altminteri menținerea în aer a zmeului, cu care se joacă copiii, e o ilustrație a posibilității zborului fără motor. Frații Wright sunt așteptați în Europa ca să facă dovada noiei lor descoperiri. Dacă ea se valorifică, aviațiunea va putea spera acele succese, pe care nu i le-au putut da zborurile, îndrăz-

nețe dar capricioase, ale aviatorilor de până acum.

Secta sugrumătorilor. Nicăiri nu sunt atâtea secte, și încă de cele mai nebune ca în Rusia. În Sartoff s'a observat, că de o bucată de vreme dispar oameni mai bătrâni, fără să li se dea de urmă. Cercetându-se din partea poliției, s'au aflat următoarele lucruri îngrozitoare:

Acolo se formase o sectă religioasă, care învăța, că Dumnezeu poruncește sa omorim pe toți oamenii trecuți de 60 de ani. Membrii acestei secte se și țineau de învățătura aceasta, căci pe cei de credința lor și trecuți de 60 de ani îi sugrumau sau îi înăbușeau punând perini pe fața lor și așezându-se 2—3 inși pe ele. Sub casa, unde își făceau nebunii aceștia rugăciunile, s'au găsit mai mulți bătrâni omorâți în felul arătat. Toți sectarii aceștia au fost arestați.

Conflict între miniștri ruși. Intre ministrul de război Suchomilnow și primministrul Kokovzew, a izbucnit un conflict.

Ministrul de război ceruse pentru trupele cari sunt întrebuințate pentru sprijinirea autorităților civile, un al doilea credit.

Kokovzew a refuzat aceasta, dar Suchomilnow a stăruit asupra cererilor sale.

Afacerea a fost supusă deciziei țarului, de care atârână rămânerea la postul său a ministrului de război.

O nouă împărțire a timpului. Căile ferate franceze se pregătesc să introducă o nouă împărțire a timpului, și anume dela 1—24 ore. Astfel n'are să mai fie bunăoară 1 ceas după amiază, ci 13 ceasuri, iar la miezul nopții nu vor fi 12, ci 24 ceasuri. Atât autoritățile militare, cât și civile au aprobat înoarea plănuită. Mersul de vară al trenurilor franceze va fi întocmit pe 1—24 de ceasuri. În Belgia și Italia s'a introdus de mai mult timp obiceiul acesta, și rezultatele sunt foarte mulțumitoare. Se vestește, că Elveția și Germania vor urma în curând pilda franceză.

Arderea unei biserici. Dumineca trecută, seara târziu, a izbucnit un foc în biserica evanghelică din București. Focul care s'a produs din neîngrijire, a distrus întreg interiorul bisericii. Au ars, între altele, mai multe daruri făcute de regina Elisaveta. Paguba pricinuită se cifrează cu 100,000 lei.

Promotțiune. Din Târgul-Mureșului primim știrea, că vineri d-nii Virgil Beșan (Lugoj) și Alexiu Boțioc au fost promovați doctori în științele juridice.

Sincere felicitări!

O ligă curioasă. În Newyork s'a înființat iarăș — nu se știe a câta oară — o ligă a femeilor contra mariajului.

Liga aceasta au înființat-o 30 de fete în păr, cari acum se nizuiesc să câștige aderenți. Statutul ligei prevede un fel curios de pedeapsă. Carese înamorescă de cutare bărbat, plătește 10 coroane, pe care o sărută cineva, plătește 20 coroane, care se logodește, plătește 50 coroane, iar în caz că se căsătorește, plătește 100 cor. Cei din urmă doi paragrafi sunt cei mai interesați.

„Pedeapsa în bani o plătește bărbatul. Bani ce incurg se întrebuințează pentru ajutorarea fetelor înșelate”.

În felul acesta cel puțin sexul bărbătesc plătește blăstămățiile bărbatilor.

Guzganii și ciurma. În Biblie, vorbindu-se de molima ce băntuiea în orașul Asdod al filistenilor, zice: „Domnul a trimis o boală și a lovit pe locuitorii cu buboale. Și s'au ivit mulți șoareci. Și era mare groază în orașul Asdod și în împrejurimi. Iar mai apoi ca să-i ierte Dumnezeu ovreilor au trimis la Ierusalim cincă buboale de aur și cincă șoareci de asemenea de aur.”

Va să zică, dacă vom pune guzganii în loc de șoareci — vedem că sunt mai mult de 3000 de ani de când se cunoștea legătura dintre șobolani și ciurmă.

Pe urmă să nu uităm că Apolon, după Iliada

cartea I-a, care dă ciurmă în lagărul grecilor, poartă și numele de ucigaș de guzganii.

Vagabond cu domiciliu. Un sergent vede pe un individ dormind sub un pod și-l duce la poliție. Fiind dat în judecată pentru vagabondaj e adus înaintea judelei, care îl întreabă:

— E adevărat că vagabondezi de 6 luni?

— Da.

— De ce? Văd din cercetare că ai domiciliu în strada cutare.

— Uite domnule judecător, n'am plătit chiria casei în care stam și de teamă că proprietarul să nu mă dea afară, nu m'am mai dus acasă. Așa nu-și va putea face gustul.

O interesantă descoperire medicală. D-rul Alexis Carrel, dela institutul Rockefeller, a reușit a înlocui părți din artera care bate la încheetura mâinii și chiar din aorta din burta unui câine. Cea dintâi experiență a făcut-o la un câine, înlocuind o parte din artera pulsului printr'o țevă de sticlă. După o săptămână țeava s'a rupt. Dar cercetarea arată că se făcuse înlăuntrul ei membrană. A doua a făcut la un câine înlocuindu-i o bucată din aorta din burtă printr'o țevă de cauciuc. Câinele a trăit și nu se putea deosebi de semenii lui, neoperati. După trei luni a cercetat și a găsit că se făcuse atât membrana năuntrică a aortei, cât și cea de pe din afară. Înțelege ori-cine de ce însemnătate este putința de a înlocui părți bolnave din artere.

Nou avocat român. Primum următorul anunț: Am onoare a vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelarie advocațială în Brașov, strada Hirscher, No. 2, în etaj (casele „Eremias” nepoții). Cu deosebită stimă, dr. Vasile Glăjar, avocat. Felicitări.

Nou recorduri aviatice. Din Johannesthal se telegrafiază că inginerul Grulich având doi pasageri a sburat timp de 2 ore și 23/4 minute. Prin sborul acesta inginerul Grulich a atins cu monoplanul Harlau un nou record de durată. Recordul de durată de până acum fusese de 1 oră și 38 minute.

Din Paris se anunță că sublocotenentul Prevost ridicându-se din câmpul de aviație din Betheny având doi pasageri a atins înălțimea de 2200 m. Locot. Prevost a stabilit în felul acesta recordul de înălțime întrecând toate recordurile de înălțime ce se cunosc până acum.

Un cloțan instalator de telefon. Un inginer din Chicago voind să instaleze telefon în împrejurări în cari nu putea să întrebuințeze lucrători s'a servit în mod ingenios de un cloțan obicinuit.

Era vorba să conducă sârma telegrafică printr'o țevă îngropată în pământ și acoperită cu o așa mare cantitate de pietrii încât îndepărtarea lor ar fi reclamat mari cheltueli și muncă de mai multe zile. Istețul inginer procurându și un cloțan a legat firul telegrafic cu o sfoară de unul din picioarele de dinapoi ale cloțanului și l-a introdus în țevă. În urma cloțanului a dat drumul și unei nevăstuici.

Mănat din urmă de nevăstuică, cloțanul a eșit cu cea mai mare viteză la capătul cellalt al țevii târând după sine firul telegrafic.

Inmormântarea nuntului de Bavone, s'a făcut cu mare pompă marți înainte de amiază. Impăratul a fost reprezentat prin arhiducele Petru Ferdinand, ceialți membrii ai casei domitoare au fost parte în persoană, parte reprezentați. Au luat parte încă guvernul austriac în corpore, cei mai înalți dignitari, corpul generalilor și al ofițerilor, diplomații, dignitarii bisericesti, aristocrația și alți membri din societatea înaltă.

La 8 oare s'a început ceremonia de preotul la St. Petru Dr. Paulicsek cu o asistență mare a preoților. La 9 și trei sferturi a plecat conductul la biserica sfântului Stefan. La poarta principală a bisericii aștepta în ornate și înconjurat de o asistență numeroasă primatele dr. Nagl. După aceasta a făcut prima consacrare a mortului, sicriul

MOBILE solide, frumoase și ieftine poți procura numai dela fabrica de mobile a lui : **SZÉKELY ÉS RÉTI** : Marosvásárhely, Piața Széchenyi Nr. 47.

Dovada că lucrurile noastre sunt bune și ieftine, este, că cercul clientelei noastre, crește pe zi ce merge. Dispunem de un asortiment mare în mobile pentru mirese.

Mobile pentru prânzitoare, dormitoare, saloane și pentru domni gazoni.

Prețuri extraordinar de ieftine!

Garnituri engleze de piele.

Persoanelor acreditate se vinde și în rate. La cereri din provincie ne prezentăm în persoană cu bogatele noastre colecții de mustre.

Telefon nr. 214.

fost dus în interiorul bisericii și așezat pe cașalac. Apoi s'a început recviemul. Deslegările le-a făcut patru episcopi.

După sfârșirea ceremoniei, care a durat o oră și jumătate, sicriul a fost dus în capela Eligius, unde s'a depus provizoric.

Alegerea de decan în Iași. Din Iași primim știrea, că la sfârșitul luni februarie, va avea loc alegerea unui decan al facultății de medicină, expirând mandatul d-lui dr. Socor actualul decan.

Vor candida pentru această demnitate, d-nii dr. Socor, actualul decan, și Bejan, profesor la facultatea de medicină.

Fata frumoasă și feciorul urit de țigan. Din Mátészalka vine știrea despre un curios roman de amor.

Etelka P. cea mai frumoasă fată a satului și fiica celui mai bogat om din Szamoszeg, s'a îndrăgostit foc de țiganul trocar Ioan S., care de altfel e cel mai urit om din sat. Într-o noapte fata a evadat din casa părintească cu feciorul de țigan, ducându-se să trăiască în cort, lângă alesul inimii ei. În cealaltă zi dimineața, din întâmplare, jandarmii îl căutau pe țiganul Ioan S., pe care legea pentru o crimă oarecare îl osândise la patru luni temniță, și care trebuia acum să-și înceapă pedeapsa în temnița din Mátészalka. Tinăra fată care are abia 17 ani, rămasese în drumuri, de noapte între neamurile ei din cort și în ciuda oricărei amenințări și vorbe dulci ea n'a putut fi înduplecată să se reîntoarcă la casa părintească.

Telegrafia. În „Indépendance Belge“ povestește un colaborator al ziarului despre telegrafia electrică. Aceasta e cunoscută de abia 60 ani, dar în timpul acesta s'a răspândit în așa măsură în cât cu rețeaua telegrafică de astăzi s'ar putea face 16 legături între pământ și lună. Sunt în total 130,000 oficii telegrafice, cari sunt provăzute cu 160,000 aparate, cu ajutorul cărora se expediază la 300 milioane depeșe pe an. Cele mai multe telegrame trimet englezii. Pe 100 locuitori din Britania și Irlanda vin 194 telegrame pe an, în Franța 152, în Danemarca 118, în Belgia 104 și în Germania 91. Depeșe cu sute de cuvinte sunt mai multe, decât s'ar putea crede. Se povestește de o depeșă cu 20,000 și de o alta cu 10,000 cuvinte. Aceste însă sunt recorduri.

Trăsura lui Cuza-Vodă. Din Iași se anunță, că trăsura princiară a lui Vodă Cuza, care se află actualmente la Ruginoasa, va fi adusă în Iași pentru a figura în muzeul pe care I. P. S. Sa mitropolitul Pimen al Moldovei, îl va construi la mânăstirea Cetățuia, de lângă Iași.

Ziar nou românesc. Cu 1 ianuarie 1912, la Iași începe să apară „Unirea“, un nou ziar naționalist-democrat, sub conducerea entuziaștilor tineri Iftim și Cusin, aderând la programul de luptă al

dilor Iorga și Cuza. Dorim noului ziar vicață lungă și rodnică.

Groaznică ciocnire de trenuri în România. Duminecă noaptea la ora 1 s'a întâmplat o groaznică ciocnire între două trenuri de marfă în stația Brănești, pe linia București—Ciulnița.

Unul din aceste trenuri plecase duminică noaptea din București spre Constanța iar altul plecase duminică seara din Constanța spre București.

Ciocnirea a fost așa de puternică încât celor două mașini le-au plesnit cazele. Din vagoanele de marfă, în număr de peste 20, cele mai multe s'au sfărâmat. Vagonul de ambulanță a fost complet distrus.

Linia ferată a fost stricată pe o mare întindere.

Din personalul trenurilor, doi oameni, au fost omorâți pe loc iar alți patru răniți de moarte, mai sunt și alți răniți mai ușor. Dintre cei morți, unul este dintre șefii de tren, iar altul un frânar. Mașiniștii și focarii celor două trenuri sunt cei mai grav răniți.

Pentru împărțirea darurilor noastre de Anul nou. Spre a putea împărți săracilor știutori de carte din ținuturile noastre rămase în întinerie (Bihorul, Maramurușul, Sătmarul și săcuimea) abonamentele rezultate din darul de Anul nou al „Poporului Român“ rugăm stăruitor pe preoții și învățătorii noștri din aceste ținuturi să ne dea informațiile trebuitoare. Cerem deci, sub semnăturile d-lor ori a oricăror doi intelectuali să ni-se arate nume și adrese de săteni săraci din comunele necercetate până acum de ziare românești — ale ținuturilor de mai sus.

O conferință a lui Jaurés. Într-una din seriile săptămânei trecute cunoscutul socialist și orator Jaurés a ținut în „Salle des femmes savantes“ din Paris o interesantă conferință vorbind despre „Apărarea noii armate“.

Această conferință referitoare la modul cum pe viitor armata trebuie organizată, este în strânsă legătură cu proiectul în același sens alcătuit, și depus în anul trecut pe biroul Camerei.

Oratorul distinge în formarea educației trei perioade: prima a copilului, a doua a adolescentului cărora trebuie să li-se dea o educație fizică,

destinată a face din ei oameni robuști și la nevoie apărători utili ai colectivității.

La 20 de ani tânărul intră în această a doua perioadă care ține până la 34 de ani. Să facă un stagiu de șase luni la școala recruților, așa după cum aceasta se face în Elveția, apoi să fie redat vieții civile, rămânând însă obligat timp de 14 ani la exerciții care întotdeauna să-l ție în legătură cu aceste exerciții.

Probabil că perioada a treia fiind mai puțin importantă în mod expres, d-nul Jaurés nu a enumerat-o, trecând direct spre a discuta cadrele și aici este de părere ca ofiterii în loc de a se recruta ca până aci din școalele militare de unde ies cu tendința formării, cu spiritul de castă adânc înrădăcinat, să fie proveniți din secțiunile militare care să fie formate pe lângă universități. Dintre ofiterii o parte numai să fie tehnicieni, urmând ca restul să fie după cum d-sa îi numește „oficieri civili“. Se ocupă apoi despre armata actuală căreia îi reproșază că nu se bazează decât pe soldați în activitate, din punct de vedere al numărului, insuficienți, nepunând nici un interes pentru cadrele de rezervă.

În admirabile cuvinte cari au stârnit tuncete de aplauze, aducând în discuție tendințele celorlalte partide în raport cu armata și ideea de patrie, sub jurământ d. Jaures spune terminând că refuză de a confunda patria cu exploatarea ei, aci făcând aluzie la modul cum celelalte partide înțeleg patriotismul.

Dreptul la sărutat. Dintre toate vechile obiceiuri pe cari igiena le condamnă, cel mai necurat e sărutatul. Totuș sărutatul cu toată cămășania inverșunată a igienistilor și-a păstrat încă partizani devotați.

Aceștia vor afla cu plăcere că mai multe autorități din departamentul Washington au hotărât să ducă o campanie viguroasă contra persecutorilor sărutatului. Pentru a da mai multă strălucire protestărilor lor „au atârnat în toate amfiteatrele universităților „uchete de verdeață“.

În timpul sărbătorilor Crăciunului anglosaxone fiecare gentleman are drept să-și sărute vecina trecând pe sub buchet.

Cea mai frumoasă ramură a fost pusă deasupra catedrei prof. dr. Willey șef al laboratorului de chimie. Acest distins profesor deși medic a scris altă dată următoarea maximă.

„Este esențial în interesul fericirii naționale de a reprima zelul aceluia care vor să distrugă unul din obiceiurile cele mai înălțătoare dela Crăciun“.

Acest dr. Willey este de deasupra și celibatar.

O cursă pentru pungași. Un croitor din Londra a inventat un buzunar care va îngreuna meseria pungașilor. Interiorul buzunarului e căptușit cu două plăci de piele, provăzute cu cuie.

Când bagi mâna în buzunar nu se simte

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(9)

— Urmare —

El poruncise vizitiului Selifan să prindă caii dis-de-dimineață la brișcă. Petrușka trebuia să rămână însă la paza camerei și a geamantanului. E necesar ca cetitorul să facă cunoștință cu acești doi feciori, servi ai eroului nostru. Se înțelege dela sine că aceștia sunt două personaje puțin însemnate, nici măcar de acelea cari se zic de mâna a doua ori chiar de a treia, se înțelege dela sine iarăși că mersul și resortul epopeei noastre nu se reafirmă pe ei și nu fac decât să-i atingă puțin în trecăt; însă autorului îi place mult să se arate bogat în detalii mărunte și, ori cât ar fi el de rus, are totuși pretenția de a fi punctual ca un german. Aceasta va lua de altfel prea puțin timp și spațiu, căci nu vom mai adăuga aproape nimic la ceea ce cetitorul știe de pe acuma despre Petrușka, că adică Petrușka era purtătorul unei redingote negre care aparținuse odinioară stăpânului său, și că avea, precum aveau oamenii de meseria lui, nas mare și buze groase. Din punct de vedere al caracterului era mai curând posac și mut decât vre-o gură slobodă; avea chiar o nobilă înclinare spre

civilizație, adică pentru cetitul cărților; numai doară că nu-l preocupa subiectul. Și ce-l privea pe el, dacă era vorba de dragostile unui erou, ori de un A. B. C. ori dacă aceia era o carte de rugăciuni? El citia totul cu o egală atenție; de i-ar fi dat cineva o carte de chimie, n'ar fi refuzat-o. Ce-i plăcea lui nu era aceia ce cetia, ci cititul sau mai bine actul cititului însuși, minunându-se că din litere ies oarecari vorbe ale căror înțeles uneori li-l știe dracu. El păstra de preferință, în operația aceasta, poziția culcată, și se stabilea, în tindă, pe patul lui, adevă pe saltea, care ar fi devenit prin presiunea aceasta de zi și noapte, de subțire ca o plăcintă, de n'ar fi fost de mai înainte.

Afară de furia pentru cetit, el avea încă două metehne, aceea de a dormi îmbrăcat, în surtuc, și de a răspândi din toată economia persoanei sale un miros particular, care era atmosfera lui nedespărțită, o atmosferă de închis și de odaie de dormit, astfel că era de ajuns să-și aștearnă patul chiar și într-o casă nelocuită, și să-și aducă cu el mantaua și hainele, ca să pară că, în odaia aceea, s'a trăit fără aer proaspăt de zece ani de zile. Ci-cikof, om foarte delicat, și în anumite împrejurări chiar foarte puțin răbdător, de îndată ce se întindea și sorbea aerul din odaie, se încrunta, dădea din cap și zicea: „Ce naiba-i asta? tu, transpiri păcătoșule. Ar trebui să mergi la baie“. Petrușka nu răspundea nimic și se silea să pară a se ocupa de ceva; el se ducea, cu o perie în mână, la haina stăpânului său atârnată în cui, sau orânduia, pur și simplu, scaunele ori rufele. Cât despre ceea ce gân-

dea el în clipa aceasta, își zicea poate în sine: „Ei da, știi că ești nostim; n'o să te plictisești tu repetând de patruzeci de ori același lucru? De altfel, știe Dumnezeu ce gândește un servitor când stăpânul său îi face muștrări.“

Iată ce se poate spune despre Petrușka pentru această întâia dată... Vizitiul Selifan era un om cu totul altfel...

Dar autorul își dă bine seama, că își ocupă cititorul cu oameni mai mult decât inferiori, el care știe cât de puțin bucuroasă e lumca să exploreze straturile de jos ale societății. Iată rusul: el are o mare aplecare să facă cunoștință cu oricine, e măcar cu un grad mai presus de el, iar cunoștința șovăitoare a unui priet, ori conte îi pare cu mult mai de preferit decât cele mai intime afecțiuni dintre egali. Autorul însuși are dispreț față de eroul său care nu-i decât consilier de colegiu*). Ca inferiori ai lui, consilierii de curte vor voi să aibă legături cu el; dar cei cari au atins gradul de general, aceia vor arunca poate asupra cărții una din acele căutături disprețuitoare pe cari le aruncă omul din înălțimea orgoliului său asupra tot ce nu se târăște, la picioarele lui, sau, ce e mai rău, nu vor da nici un fel de atenție, nici cărții, nici autorului.

Dar chiar cu neplăcerea unui afront, trebuie totuși să mă întorc la eroul meu.

(Va urma).

*) Rang civil care corespunde gradului de colonel de linie.

nimic, încerci însă să o scoți, cuiele îți prind mâna așa încât pungașii se vor prinde ușor în cursă. Proprietarul rocului însă cu puțină iscusință poate folosi buzunarul fără de aș vătăma mâna.

In lumea elegantă mai toți se folosesc de aceasta invenție.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipsit de mașini agricole, motoare cu benzină ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Ultima oră

In chestia procesului „Jobăgiei.” Cetitorii noștri cunosc de bună seamă goana sălbatică a procurorilor unguri în contra opului regretatului *Ioan Russu-Șirianu*, „Jobăgia”.

Intr-o vreme credeam, că procurorul dela Oradea-mare, care pornise procesul contra acestui op, se va fi convins că toate datele neresturnabile înșirate în acest op regretatului autor le împrumutase dela autori unguri și străini, și, astfel d. procuror va fi sistat întreagă procedura contra regretatului Russu-Șirianu.

Ne-am înșelat însă. D. procuror are nevoie de merite patriotice.

La încheierea ziarului ni-se anunță din Oradea-mare, că procurorul a pus sub acuză pe d. *Cornel Lazar*, administratorul tipografiei diecezane din Arad, ca editor al acestei cărți. *Apărătorul d-lui C. Lazar*, avocatul d. *dr. Aurel Lazar* din Oradea-mare, a cerut, iar procurorul a admis traducerea întreg opului amintit, iar desbaterea procesului a fost amânată pe timp nedeterminat.

In curând vom azista deci la o desbatere interesantă a acestui op de valoare, al cărei rezultat va fi, credem, pedepsirea d-lui *Cornel Lazar*.

POȘTA REDACȚIEI

G. F. Preș. Budapesta. — Ne interesează. Mulțumim. Ceeace se va putea vom publica. Manuscrisele însă, cu părere de rău, nu vi le putem păstra.

N. C. în București. — Mulțumim pentru abonament. Cât privește „bunăînțelegerea” pe care o visezi d-ta, asta ar merge atunci când politica neamului nostru aici, ar fi o politică de căpătuială pentru cei ce se găsesc ori vreau să intre în primele rânduri. Fiindcă politica noastră cere în primul rând fapte și sacrificii personale de tot felul, trebuie să ducem lupta împotriva vorbăriei și pof-telor cari îi stăpânesc pe codăși.

Pace — după ce se va fi făcut ordine.

Bibliografie

—x—

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Carlyle Th., Eroii 2.—
Panfile T. Țărișoare de aur —.30
Anestin V., In lumea spiritelor, istoria manifestărilor spiritiste —.60
Carlyle Th. Munca, Sinceritate, Tăcere, pagini alese —.30
I. Stanca: Școala română și învățătorul român din Ungaria în lumină adevărată 1.—

Dr. Ghibu O.: Despre educație 1.50
Andreiev L., Anatema, piesă, pentru care Sinodul rus l-a excomunicat pe autor din biserica creștină —.60
Demetriad M., Renegatul —.30
Chendi Il., Portrete literare —.30
Organizațiunea învățământului popular din Ungaria de dr. Baló I., trad. de dr. P. Pipos 3.—
Istoria pedagogiei de dr. P. Pipos 4.—
Herbart și educația prin instrucțiune de Herbart —.60
Curs practic de lucru manual cu figuri explicative de Fl. Iliosa —.60
Elemente de pedagogie de Conta-Kerubach metodică 4.—
3.—
Dr. Nestor Șimon: Vasile Nașcu, viața și faptele lui în legătură cu luptele grănițelor nășăudeni pentru asigurarea averilor și fondurilor grănițarești 6.—
Lovinescu E. Scenete și fantazii 1.50
Princesa Elena de Racovița Furiile amorului 1.20
Flacăra nr. 1, 2, 3, 4, și 5 a 20 fil.
Psihologia precedată de Somatologie și urmată de logica elementară de dr. Pipos 2.40
Dr. Onișor V.: Legiuirea țării noastre 1.—
N. Iorga: Generalități cu privire la studiile istorice —.50
— Studii și documente cu privire la istoria românilor, vol. XX 10.—
— Partea românilor din Ardeal și Ungaria în cultura românească. Influențe și conflicte —.30
Brătescu-Voinești, Neamul Udreștilor, schițe și nuvele —.30
Zamfirescu D., Lydda, nuvele —.60
Farfaut, —.30
Gorki M., Scene din viața vagabonzilor, trad. de Carp —.60
Păcurariu I.: Elemente de estetică 1.20
Sărbătorirea profesorului N. Iorga cu ocazia împlinirii a 40 ani de viață. Câteva articole din ziare și reviste —.40
Pavelescu C.: Poezii 3.—
Metodica Matematicii de Gh. V. Costescu 5.—
Metodica limbii române de Gh. V. Costescu 5.—
Pedagogia lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului Herbartian de Popescu I. 4.—
Flamariu, C. Lumen —.60
N. Iorga: Turburările bisericesti și politicianismul 1910—1911. —.35
— Serbările dela Blaj —.70
— Un biruitor, Radu-Vodă Șerban —.50
— Ceva despre Ardealul românesc și viața culturală românească de astăzi —.60
Verne I., Ocolul pământului în 80 zile, trad. de Leca 1.20
Andersen, Grădina raiului și alte povestiri —.60
Nemțeanu B., O călătorie în lumea albinelor —.30
Ține N. Versuri pentru copii —.30
Wildenbruch E., Invidia, trad. de Nădejde I. —.30
Maupasant, Tare ca moartea, roman 1.20
Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei, lucrare pentru normalisti, învățători și institutori 6.—
Rosetti D. R., Razna, note din călătorie, cu o scrisoare de N. Iorga 3.—
Sadoveanu M., Un instigator 1.25
Collodi C. Pățaniile lui Tândărică (Povestea unei păpuși de lemn) trad. de A. Buzescu 1.50
Metodica Istoriei și Geografiei de Gh. N. Costescu 7.—
Culea D. Sp. Învățământul despre natură în școala primară 3.50
Curs de pedagogie teoretică și practică de Gabr. Compayre 2.—
Metodica limbii românești de Lupu—Antonescu—Nicolescu și Ciocărlie 5.—
Curs elementar de Psihologie de Lupu C. I. 4.—
Marinescu—Avram Treptele didactice formale 3.—
Davlov Jocuri și jucării pentru copii 1.50
Cum își învață Gertruda copii trad. de Borgovan 1.50
Russo, Cugetări și amintiri —.30
Lovinescu E. Scenete și Fantezii 1.25

Princesa Elena de Racovița, Furiile amorului 1.20
Slavici N., Românii de peste Carpați —.20
La comanda să se alătore și pentru porto postal 20 fileri de fiecare o carte.

*
Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între cari amintim pe a apostolului neamului *Nicolae Iorga* și a marelui mecenat *Vas. Stroescu*. Cu șematismele diecezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism . . . 50 fileri
fără șematism . . . 30 fileri
Revanzătorii capătă rabat.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?” de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folosit de tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sumă se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului. București. Calea Victoriei 107.

— Ziarul „Românul”
află de vânzare în București
Mihail Vlad proprietarul chioșcului
lui de cărți și ziare, — Calea Grădinarilor.

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. m.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmuța.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Un candidat cu praxă

află imediat aplicare în cancelaria

Dr. Bogdanov Vas

Kevevára (com. Timișoara)

Un candidat

cu praxă află aplicare cu 1 Februarie începând în cancelaria subscrisului:

Dr. Ioan Pop

Alba-Iulia.

AVIZ.

Aduc la cunoștința Onor. public, că mutam atelierul de glăjărie, oglinzi, celane, lămpi și afaceri de incalzire în Arad strada József-főherceg Nr. 9. Căminul Szent-László, vis-à-vis de biserică evanghelică. Efeptuesc încadrări cu prețuri cele mai ieftine. Deposit mare în tablă sticlă. Renovări să efeptuesc punctual și urgent. Rugând spriginul On. public să

Cu stimă:

Urbán Endre

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

ÎNȘOTIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la înșotirea economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

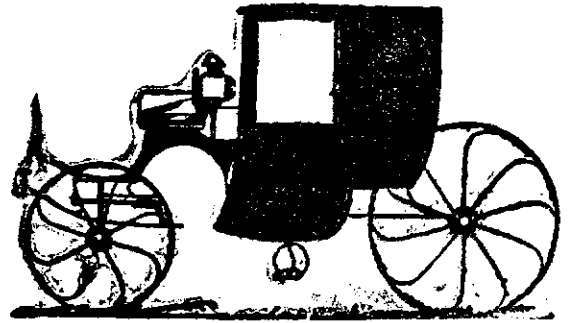
Kováts és Thomay

fauri și fabricanți de trăsuri

Arad, Strada Kossuth Nr. 2.

Avem onoare a recomanda atelierul nostru cu renume bun de

făurit și fabrică de trăsuri.

După cunoștințe de 7 ani câștigate în fabrica Köllber Testvérek, furnizorii curții regale, ne-am așezat aici și suntem în poziția a satisface celor mai mari recerinte. Pregătim trăsuri nouă în orice execuție, asemenea facem reparaturi pe lângă prețuri convenabile.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,
faur și fabricant de trăsuri.

Depozit de trăsuri gata.

Catalog gratis și franco.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

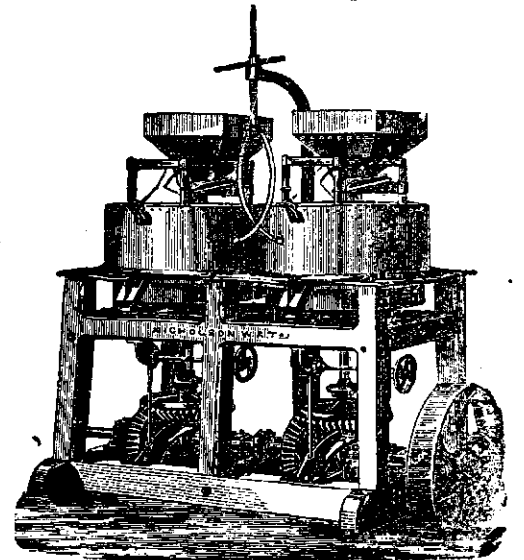
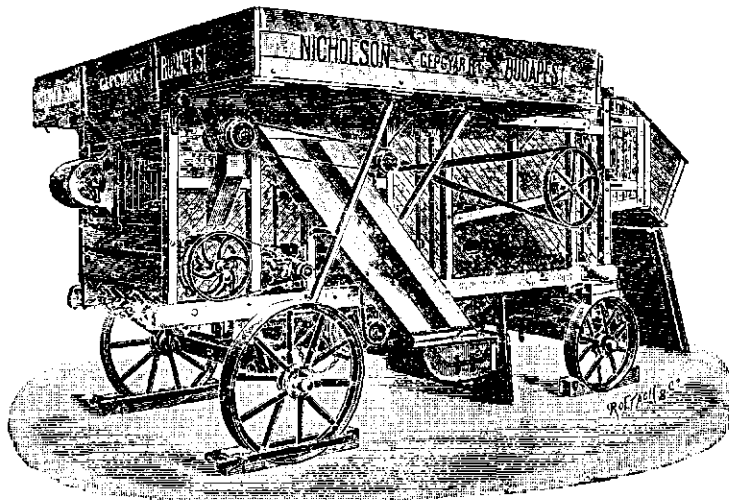
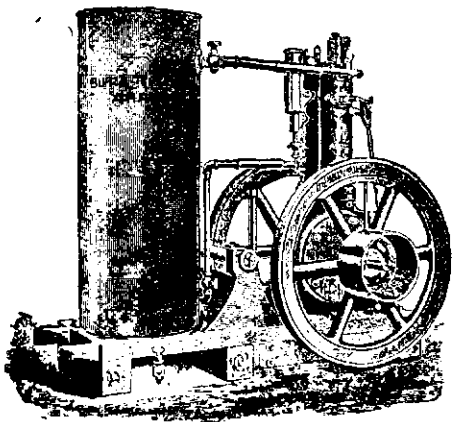
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzin cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori, servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Telefon Nr. 556.

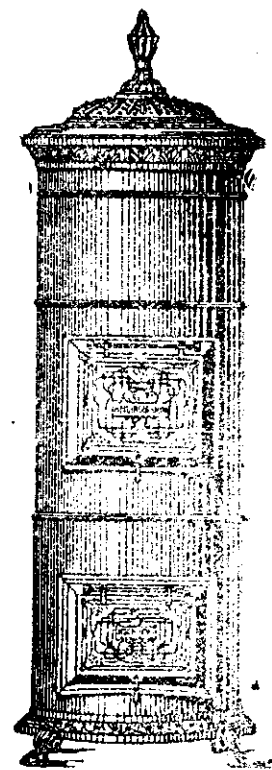
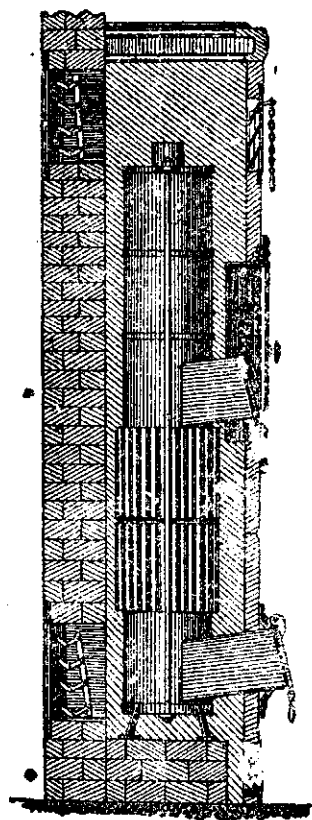
Szilágyi és Társsa

Arad, Str. Béla (Béla-tér) Nr. 2.

Distins cu „Grand Prix“ și marea Diplomă de onoare, de la expoziția internațională din Timișoara în 1908.

Distins cu „Grand Prix“ și marea Diplomă de onoare, de la expoziția internațională din Timișoara în 1908.

Recomandă cahale și cuptoare pentru culină (mașini de gătit) din material rezistent la foc, recunoscute ca cele mai bune.

Se angajează pentru a providea cu aranjament de încălzire dela centru, după sistem „Maidinger“. Căptușirea vanelor de scaldă și de păreți — pe lângă cele mai moderate prețuri.

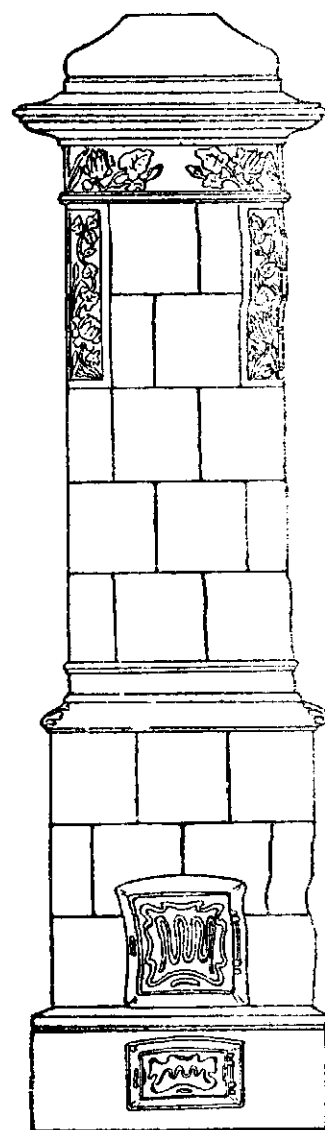
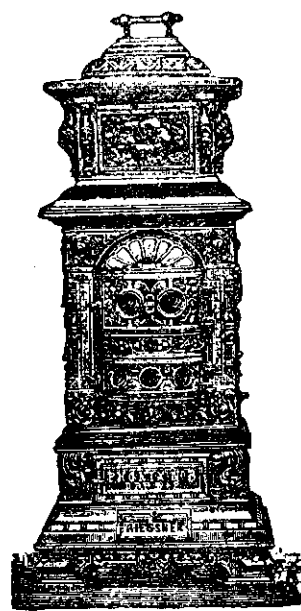
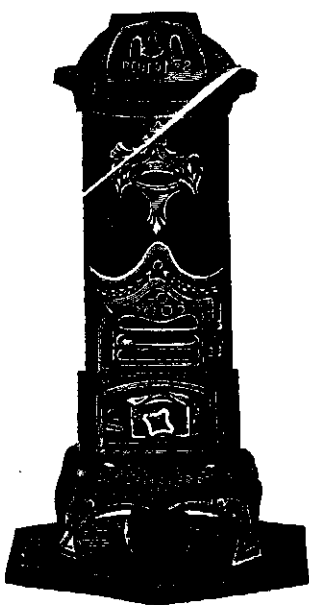
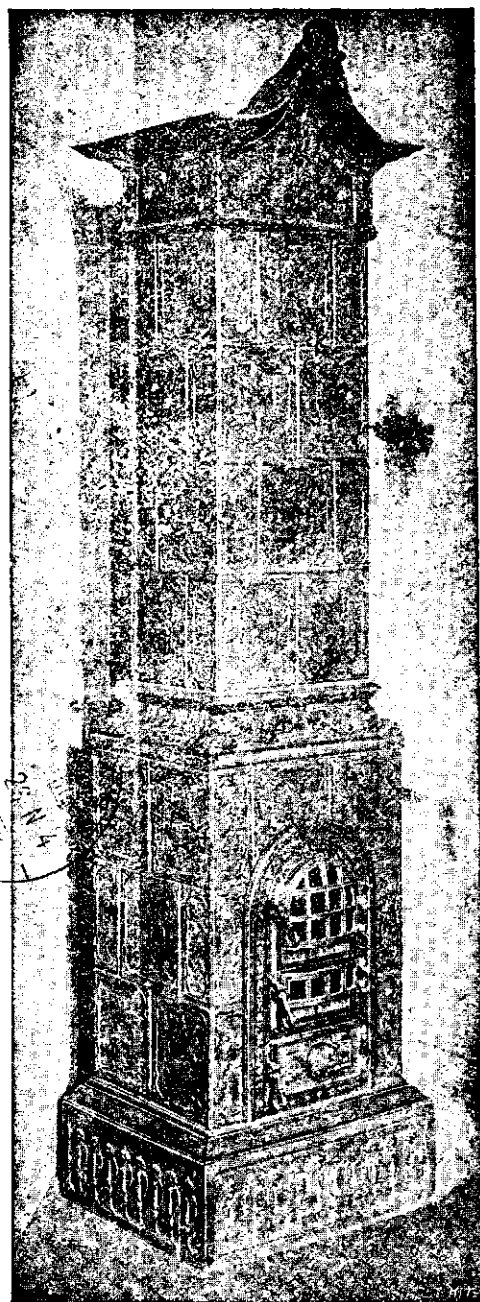
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mutarea cahalelor și a cuptoarelor precum și ameliorarea lor, să efeptuește urgent și special.

Depozit în olane și cahale cu încălzire rapidă.

Cu preț-oferte și desemnuri servim cu prompteță.

**Depozit special de fabrică în cahale
continuu arzătoare sistem „Riesner“.**

Cahale sistem „Riesner“ continuu arzând.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA“ ARAD.